

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 | 1/15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1975 | ΑΡΙΘ. 1—2

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'.

XIV. "Ωστε, ἀδελφοί, ποιούντες τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς
ἡμῶν θεοῦ ἐσόμεθα ἐκ τῆς ἐκκλησίας τῆς πρώτης, τῆς πνευμα-
τικῆς, τῆς πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης ἐκτισμένης· ἐὰν δὲ μὴ ποιή-
σωμεν τὸ θέλημα κυρίου, ἐσόμεθα ἐκ τῆς γραφῆς τῆς λεγού-
5 σης· *Ἐγενήθη ὁ οἶκός μου σπήλαιον ληστῶν*. ὥστε οὖν αἰρετι-
σώμεθα ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς ζωῆς εἶναι, ἵνα σωθῶμεν.
2. οὐκ οἶομαι δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ὅτι ἐκκλησία ζῶσα *σῶμά
ἐστὶν Χριστοῦ*· λέγει γὰρ ἡ γραφή· *Ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄν-
θρωπον ἄρσεν καὶ θῆλυ*· τὸ ἄρσεν ἐστὶν ὁ Χριστός, τὸ
10 θῆλυ ἡ ἐκκλησία· καὶ ἔτι τὰ βιβλία καὶ οἱ ἀπόστολοι τὴν
ἐκκλησίαν οὐ νῦν εἶναι, ἀλλὰ ἄνωθεν. ἦν γὰρ πνευματικὴ,
ὡς καὶ ὁ Ἰησοῦς ἡμῶν, ἐφανερῶθη δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμε-
ρῶν, ἵνα ἡμᾶς σώσῃ. 3. ἡ ἐκκλησία δὲ πνευματικὴ οὕσα
ἐφανερῶθη ἐν τῇ σαρκὶ Χριστοῦ, δηλοῦσα ἡμῖν, ὅτι ἐάν
15 τις ἡμῶν τηρήσῃ αὐτὴν ἐν τῇ σαρκὶ καὶ μὴ φθειρῇ, ἀπολή-
ψεται αὐτὴν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· ἡ γὰρ σὰρξ αὕτη ἀντί-

2. Πρβλ. Ψαλμ. 71,5. 5. Ἱερ. 7,11. Ματθ. 21,13. 7. Ἐφεσ. 1,23.

8. Γεν. 1,27. 12. Α' Πέτρ. 1,20. 25. Α' Κορ. 2,9.

10. ἔτι Σ: ὅτι Ι. βιβλία + τῶν προφητῶν Σ. /11. νῦν + λέγουσιν Σ. ἄνωθεν Ι.
+ λέγουσιν Σ. / 16. ἀντίτυπος Ι: τύπος Σ.

XIV. Εἰς τὰς περὶ μετανοίας παραινέσεις, προστίθεται νῦν καὶ ἡ περὶ
«ἐ γ κ ρ α τ ε ἰ α ς» προτροπὴ καὶ παραινέσεις, ὅπως διαφυλαχθῇ τὸ σῶμα

- τυπός ἐστιν τοῦ πνεύματος· οὐδεὶς οὖν τὸ ἀντίτυπον φθείρας τὸ αὐθεντικὸν μεταλήψεται, ἄρα οὖν τοῦτο λέγει, ἀδελφοί· τηρήσατε τὴν σάρκα, ἵνα τοῦ πνεύματος μεταλάβητε. 4. 20 εἰ δὲ λέγομεν εἶναι τὴν σάρκα τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ πνεῦμα Χριστόν, ἄρα οὖν ὁ ὑβρίσας τὴν σάρκα ὑβρίσεν τὴν ἐκκλησίαν, ὁ τοιοῦτος οὖν οὐ μεταλήψεται τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶν ὁ Χριστός. 5. τοσαύτην δύναται ἡ σὰρξ αὕτη μεταλαβεῖν ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν κολληθέντος αὐτῇ τοῦ πνεύματος 25 τοῦ ἁγίου, οὔτε ἐξειπεῖν τις δύναται οὔτε λαλήσαι, ἃ ἤτοίμασεν ὁ κύριος τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ.

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'.

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

XIV. Ὡστε, ἀδελφοί, ἐὰν κάμνωμεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μας, τοῦ Θεοῦ, θὰ εἴμεθα ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς πρώτης (θ' ἀποδείξωμεν ὅτι γινόμεθα μέλη τῆς πρώτης, τῆς οὐρανοῦ Ἐκκλησίας), τῆς πνευματικῆς, ἡ ὁποία ἐκτίσθη (ιδρύθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ) πρὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης (πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου). ἐὰν δὲ δὲν κάμνωμεν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, θ' ἀποδείξωμεν ὅτι εἴμεθα μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης, περὶ τῆς ὁποίας ἡ Ἁγία Γραφή λέγει· «ἡ Ἐκκλησία μου ἔγινε σπῆλαιον τῶν ληστῶν». Ὡστε λοιπὸν νὰ προτιμήσωμεν νὰ εἴμεθα (μέλη) τῆς Ἐκκλησίας τῆς ζωῆς (διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῶν καλῶν ἔργων μας) ἀποδείξωμεν,

τοῦ χριστιανοῦ καθαρὸν καὶ ἀμόλυντον ἀπὸ τὰς σαρκικὰς ἰδίαις ἡδονάς. Ὁ ἀναγνώστης τοῦ κεφαλαίου τούτου θὰ ξενισθῆ ἄσφαλώς ἐκ τῶν περιέργων ἀντιλήψεων καὶ θεωριῶν τοῦ συντάκτου τῆς Ὀμιλίας περὶ Χριστοῦ καὶ Ἐκκλησίας. Ἄρα γε πρόκειται περὶ ἐξωθεν ἀσκητικῶν ἐπιδράσεων; Εὐθὺς κατωτέρω (κ. XV, 1), μετὰ μὴ ἀποκρυπτομένης καυχήσεως, διακηρύττει· «Οὐκ οἶομαι δέ, ὅτι μικρὰν συμβουλίαν ἐποιήσαμην περὶ ἐγκρατείας, ἣν ποιήσας τις οὐ μετανόησει, ἀλλὰ καὶ ἑαυτὸν σώσει καὶ τὸν συμβουλευσάντα!»! Τὸ περιέργων εἶναι, ὅτι ὁ ὀμιλητὴς χρησιμοποιεῖ μὲν ἰδέας τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἀλλὰ συγγέει ταύτας πρὸς θεωρίας καὶ ἀντιλήψεις ἕξω τῆς Γραφῆς, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν. — Ἀρχίζομεν ἀπὸ τοῦ πρώτου στίχου. Λίαν προσφιλὴς καὶ διὰ τοῦτο πολλακίς ἐπαναλαμβανόμενη ὑπὸ τοῦ ὀμιλητοῦ εἶναι ἡ φράσις:

ὅτι προερχόμεθα ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ζωῆς, τὴν Ἐκκλησίαν τὴν πνευματικὴν καὶ ὅτι ἀνήκομεν εἰς αὐτήν), διὰ τὸ νὰ σωθῶμεν.

2. Δὲν νομίζω δὲ ὅτι ἀγνοεῖτε, ὅτι ἡ «Ἐκκλησία ζωῶσα εἶναι αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ»: διότι λέγει ἡ Ἁγία Γραφή: «Ἐπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν»: τὸ ἀρσενικὸν εἶναι ὁ Χριστὸς (τὸ ἀρσενικὸν συμβολίζει τὸν Χριστόν), τὸ δὲ θηλυκὸν εἶναι ἡ Ἐκκλησία (συμβολίζει τὴν Ἐκκλησίαν): καὶ ἐπὶ πλεοναί «Ἁγίαι Γραφαὶ καὶ οἱ Ἀπόστολοι λέγουσιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἡ «ἄνω», ἡ τωρινὴ (ἡ ὄρατὴ καὶ ἐγκόσμιος), ἀλλὰ ἡ ἄνωθεν (ἡ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἰδρυθεῖσα, ἡ πνευματικὴ). Διότι ἦτο (ἡ πρώτη Ἐκκλησία) πνευματικὴ, ὅπως καὶ Ἰησοῦς ἡμῶν (ὁ Σωτὴρ μας), ἐφανερῶθῃ δὲ τελευταῖα (ἐπ' ἐσχάτων, ἦτοι ἐν χρόνῳ ὠρισμένῳ), διὰ τὸ νὰ μᾶς σώσῃ.

3. Ἡ δὲ Ἐκκλησία, ἐνῶ ἦτο πνευματικὴ, ἐφανερῶθῃ εἰς τὴν σάρκα τοῦ Χριστοῦ (ἔγινεν ὄρατὴ μὲ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Χριστοῦ), ὑποδηλοῦσα εἰς ἡμᾶς (ὑποδεικνύουσα εἰς ἡμᾶς), ὅτι ἐὰν κάποιος ἀπὸ ἡμᾶς διατηρήσῃ αὐτὴν εἰς τὸ σῶμά του (διαφυλάξῃ ἀγνὴν καὶ καθαρὰν τὴν σάρκα του) καὶ δὲν τὴν διαφθεῖρῃ (δὲν τὴν μολύνῃ μὲ σαρκικὰς ἡδονὰς), θὰ λάβῃ (θὰ ἀπολαύσῃ) αὐτὴν μὲ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος: διότι ἡ σάρκα αὐτὴ (τὸ σῶμά μας) εἶναι ἀπεικόνισμα τοῦ Πνεύματος: κανεὶς λοιπόν, ὁ ὁποῖος θὰ διαφθεῖρῃ (θὰ μολύνῃ) τὸ ἀπεικόνισμα, δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ λάβῃ (νὰ ἀπολαύσῃ) τὸ αὐθεντικὸν (τὴν πνευματικὴν Ἐκκλησίαν). Ἄρα λοιπὸν τοῦτο λέγει (δηλώνει εἰς ἡμᾶς), ἀδελφοί: διαφυλά-

«Ὡστε, ἀδελφοί, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ... Θεοῦ». Πρβλ. ἀνωτέρω κ. 5,1. 6,7. 8,4. 9,11. 10,1.— Ἡ Ἐκκλησία ἐνταῦθα χαρακτηρίζεται ὡς «πρώτη» καὶ «πνευματικὴ» καὶ «πρὸ ἡλίου καὶ σελήνης», ἦτοι πρὸ τῆς δημιουργίας ὑπάρχουσα. Αὕτη εἶναι ἡ Ἐκκλησία ζωῶσα. Αὕτη εἶναι ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆς ἀόρατος, ἐνδοξος, οὐρανια. Ἐν τῷ κ. 2 εὐρίσκομεν ἐπίσης ἀναγωγικὰς (συμβολικὰς) ἐννοίας περὶ Ἐκκλησίας, μάλιστα ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ χωρίου «Ἐφράνθητι, στεῖρα...» (Ἦσ. 54,1. Γαλ. 4,27). Δύναται τις ἐπίσης νὰ παραβάλλῃ καὶ ἕνα χωρίον τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ (π.χ. 1,22. 3,10. 21. 5,23-32), ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ Ποιμένος τοῦ Ἐρμᾶ («Ὁρασις I, 1, 6. 3,4. II, 4,1). Καὶ ὁ Παπίας, κατὰ τὸν Ἀναστάσιον τὸν Συναῖτην, ὡς καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ ἀντλήσαντες Πάνταινος, Κλήμης καὶ Ἀμμώνιος, οἱ Ἀλεξανδρινοί, «εἰς Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν τὴν ἑξαήμερον» ἀπέδωκαν (M. 89,860 (λατινιστὶ) καὶ ἑλληνιστὶ παρὰ J. B. Lightfoot — J. R. Harmer, The Apostolic Fathers. London 1898, 521). Σημειωθῆτω δ'

Ξατε τὴν σάρκα (ἀμόλυντον καὶ ἀγνήν), διὰ νὰ λάβητε τὸ Πνεῦμα (νὰ συμμετάσχητε εἰς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐντὸς τῆς πνευματικῆς Ἐκκλησίας). 4. Ἐὰν δὲ λέγωμεν, ὅτι ἡ σάρκα (τὸ σῶμα) ἡμῶν εἶναι ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Πνεῦμα εἶναι ὁ Χριστός, ἄρα λοιπὸν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ὕβρισε τὴν σάρκα (μολύνας τὸ σῶμά του μετὰ τὰς ἀμαρτωλὰς πράξεις του), οὗτος ὕβρισε τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς λοιπὸν δὲν θὰ λάβῃ τὸ Πνεῦμα, δηλα-

ὅτι, κατὰ τὸν αἰρετικὸν Οὐαλεντίνον, εἰς τὴν πρώτην ὁδοῦδα ἀνήκει καὶ ὁ αἰὼν «Ἐκκλησία» (Εἰρην. I, 11,1). — «πνευματικῆ» καλεῖται ὑπὸ τοῦ ὁμιλητοῦ (ἢ πρώτη Ἐκκλησία), διότι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐγκατοικεῖ ἐν αὐτῇ, συνωδῶ τῷ Παύλῳ, καλοῦντι τὴν Ἐκκλησίαν «κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι» (Ἐφ. 2,22). Καὶ κατωτέρω καλεῖται «Ἐκκλησία τῆς ζωῆς», διότι αὐτὴ ὡς αὐτοζωή, χορηγεῖ τοῖς ἀξίοις ζωήν. — «Ἐγενήθη ὁ οἶκός μου σπήλαιον ληστών»: Τὸ χωρίον εἶναι εἰλημμένον ἐκ τοῦ Ἱερεμ. 7,11 (πρβλ. Μάρκ. 11,17), ἀλλ' ἐκεῖ τίθεται ἐν εἴδει ἐρωτήσεως. — «ἐσόμεθα ἐκ τῆς Γραφῆς». Συγκεκριμένως τύπος, ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «ἐσόμεθα ἐκ τούτων, περὶ ὧν λέγει ἡ Γραφή».—

Ἀπὸ τῆς παραγρ. 2 συσχετίζεται ἡ «ἀόρατος» ἐν οὐρανοῖς καὶ ἡ «όρατὴ» ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησία μετὰ τοῦ Χριστοῦ, τὸν ἐν οὐρανοῖς Θεὸν καὶ τὸν ὄρατὸν γενόμενον διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως.— «ζῶσα»: Πρβλ. τὰ σχετικὰ χωρία παρ' Ἰωάννη 4 ἐ. κ. ἀ. «Θεὸς ζῶν», «Λόγος ζῶν», «λόγια ζῶνται», «ὕδωρ ζῶν». Ἡ Ἐκκλησία, ὡς «σῶμα Χριστοῦ» χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ἐξ οὗ καὶ παρελήφθη ἡ «μυστικῆ» αὐτῆ εἰκὼν (π.χ. Ρωμ. 12,5. Α' Κορ. 10,16. 12,27. Κολ. 1,18.24. 2, 19. 3,15. Ἐφес. 1,23. 2,16. 4,4. 12-16. 5,30).— Ὁ ὁμιλητὴς ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ἡ κατὰ Χριστὸν ζωὴ παντὸς χριστιανοῦ πραγματοποιεῖται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἀποτελεῖ ἐν σῶμα, «σῶμα Χριστοῦ», ἕκαστος δὲ τῶν χριστιανῶν εἶναι μέλος τοῦ μυστικοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας-Χριστοῦ. Ἄλλ' ὁ ἀνώνυμος συντάκτης τῆς Ὀμιλίας προστίθησι καὶ ἑτέραν εἰκόνα, ἥτοι τῆς οὐρανιας «συζυγίας» τοῦ προϋπάρχοντος Χριστοῦ μετὰ τῆς προϋπαρχούσης Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὴν «συζυγίαν» ταύτην ἀποδίδει καὶ τὴν δημιουργίαν (Γεν. 1,27). Ἡ «συζυγία» ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἰς ἐν «σῶμα» ἐκφράζεται σαφῶς ἐν Ἐφес. 5,30-32. Σημειωθῆτω, ὅτι καὶ ὁ αἰρετικὸς Οὐαλεντίνος μεταχειρίζεται τὴν μυστικὴν συζυγίαν τοῦ «οὐρανίου ἀνθρώπου» καὶ τῆς «οὐρανίου Ἐκκλησίας» (Εἰρην. I,11,1). Ἐν τῇ Κ.Δ. εἰκονίζεται ἡ Ἐκκλησία, ἐν ἐσχατολογικῇ ἔννοια, ὡς «νύμφη κεκοσμημένη», «ἡτοιμασμένη εἰς γάμον» μετὰ τοῦ ἀρνίου, ἥτοι τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν Αὐτοῦ: Π.χ. Ἀποκ. 19,7.9.21,2.9. 22,17. Ἰωάν. 3,29. Πρβλ. καὶ τὰ χωρία Μάρκ. 2,19. Ματθ. 22,1-10. 25,1-13. Λουκ. 12,36.— «Τὰ βιβλία καὶ οἱ ἀπόστολοι»: Ἡ διατύπωσις εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Κανόνος. Διὰ τοῦ ὅρου «βιβλία» ἐννοεῖ προφανῶς τὰ τῆς Π.Δ.

δὴ τὸν Χριστόν. 5. Τόσον μεγάλην (μακαρίαν) ζωὴν καὶ αἰωνίαν (ἄφθαρτον καὶ ἀτελεύτητον), ἤμπορεῖ ἡ σάρκα αὐτῆ (ἡ ἀνθρωπίνη) νὰ λάβῃ (νὰ ἀπολαύσῃ), ἐὰν κολληθῆ εἰς αὐτὴν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον (ἐὰν μέσα εἰς τὴν σάρκα τοῦ χριστιανοῦ κατοικήσῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα), ὥστε δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς οὔτε νὰ ἐκφράσῃ οὔτε νὰ διατυπώσῃ μὲ λόγια, «τὰ ὅσα (αἰώνια καὶ ἀφθαρτα πνευματικὰ ἀγαθὰ) ἠτοίμασεν ὁ Κύριος» εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς Του.

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

καὶ διὰ τοῦ ὄρου «οἱ ἀπόστολοι» ἐννοεῖ τὰ βιβλία τῆς Κ.Δ. ὑπὸ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων γεγραμμένα. — Ἡ λέξις «ἄνωθεν» ἔχει ἐνίοτε ἐν τῇ Κ.Δ. καὶ τὴν σημασίαν «ἐξ ἀρχῆς», ὡς ἐν Λουκ. 13 καὶ Πράξ. 26,5. — Ἡ φράσις «ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν» εἶναι ἐιλημμένη ἐκ τῆς Ἀγ. Γραφῆς, π.χ. Γεν. 49,1. Δευτ. 4,30. Δαν. 2,28. 10,14. Ὡς. 3,5. Μιχ. 4,1. καὶ Πέτρ. 3,3. — Ἐν τῇ παραγρ. 3 ἡ Ἐκκλησία ἀπνευματικὴ οὕσα ἐφανερώθη ἐν τῇ σαρκὶ Χριστοῦ. Τὸ «σῶμα Χριστοῦ» εἶναι ἡ «ὄρατὴ» Ἐκκλησία. Πρβλ. τὸ «ἐφανερώθη». Τὴν «ὄρατὴν» Ἐκκλησίαν ἀποτελοῦμεν οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύσαντες. Ἐπομένως τὸ «σῶμα Χριστοῦ» ἢ τὴν Ἐκκλησίαν διατηρεῖ καὶ διαφυλάττει ὁ χριστιανὸς ἀδιάφθορον, καθαρὸν καὶ ἀμόλυντον, ἐφ' ὅσον διατηρεῖ ἕκαστος πιστὸς καὶ τὸ ἴδιον σῶμα ἀδιάφθορον, καθαρὸν καὶ ἀμόλυντον. «Ὅτι ἀσκητικαὶ ἰδέαι ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ ὀμιλητοῦ ἐνταῦθα, φαίνεται λίαν πιθανόν.— «Ἀντίτυπος» — «αὐθεντικόν» = «εἰκόν» καὶ «πρωταρχικόν». Αἱ λέξεις ἤχου, τοῦλάχιστον ἐξωτερικῶς, πλατωνικῶς. Περιεργος εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ὀμιλητοῦ τοῦ «σώματος» ὡς «ἀντιτύπου», ἤτοι εἰκόνας τοῦ «πνεύματος»· πρβλ. ἐν τοῦτοις τὸ χωρίον τοῦ Παύλου Α' Κορ. 6,18-20. Ὡς πρὸς τὸν ὄρου «ἀντίτυπος» πρβλ. Ἐβρ. 9,24. Α' Πέτρ. 3,21.— «Αὐθεντικόν»: Ἐν Ἰγν., Φιλαδ. 8,2 λαμβάνεται ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ ὄρου καὶ ὁ ὄρος «ἀρχεῖον»: «ἐὰν μὴ ἐν τοῖς ἀρχείοις εὔρω, ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ οὐ πιστεύω». Προφανῶς ἡ φράσις «ἐν τοῖς ἀρχείοις» σημαίνει «ἐν τοῖς πρωταρχικοῖς, τοῖς ἀὐθεντικοῖς βιβλίοις τῶν ἀποστόλων, ἤτοι ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ». — Ἡ παράγρ. 4 τοῦ κειμένου λαμβάνεται ὑπὸ ἀντίστροφον ἔννοιαν τῶν πρότερον λεχθέντων ὑπὸ τοῦ ὀμιλητοῦ. Ἐνῶ προηγουμένως εἶπε τὴν Ἐκκλησίαν «σάρκα Χριστοῦ», νῦν τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὴν χαρακτηρίζει ὡς σάρκα, τὸν δὲ Χριστὸν πνεῦμα. Προφανῶς ἤθελε νὰ συσχετίσῃ τὴν σάρκα τοῦ χριστιανοῦ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν, ἣν διαφθεῖρει ὁ μὴ τηρῶν τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἀδιάφθορον, καθαρὰν καὶ ἀμόλυντον.— Ἡ ὀνομασία τοῦ Χριστοῦ ὡς «πνεύματος» ἀπαντᾷ ἤδη ἐν Β' Κορ. 3,17: «ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν.— Τέλος τὸ χωρίον «ἀ ἠτοίμασεν...» εἶναι ἀπὸ μνήμης πιθανῶς διατύπωσις τοῦ περιφήμου χωρίου τοῦ Παύλου Α' Κορ. 2,9: «ἀ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἀ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν».

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Πηγή φωτισμοῦ διὰ τοὺς ποιμένας.

Ἡ κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον ἀγομένη μνήμη τοῦ Ὁσίου Ἀτωνίου τοῦ Μεγάλου μᾶς ἐνθυμίζει τὴν σημασίαν, ἣν ἔχει διὰ τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν ὁ Μοναχισμός. Ὁ εἰς Ἀνατολὴν κύριος τῶν ἰδρυτῶν καὶ θεμελιωτῶν του, ὁ Ἀτώνιος, εἶναι ἡ ἀγία μορφή, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν, κατὰ τὸ Γραφικόν, («ἦνθησεν ἡ ἔρημος»). Μὲ ἀφετηρίαν τὸν ὑπερθαύμαστον τοῦτον ἐρημίτην, ὁ Μοναχισμός ἀπέβη ἡ κοιτὶς τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος, τῆς σφραγιζούσης ἔκτοτε τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ δὲ τὸ ἔργον τοῦ ἱεροῦ της Κλήρου. Ἐκ τῶν κόλπων τοῦ Μοναχισμοῦ, ὄντως, προῆλθον οἱ πλείονες τῶν μεγάλων Πατέρων, οἱ ὁποῖοι ἀνεδείχθησαν ὄχι μόνον σοφοὶ κατὰ Θεόν, ἀλλὰ καὶ πρότυπα ποιμένων. Δὲν εἶναι λοιπὸν σχῆμα ὑπερβολῆς νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὁ Μέγας Ἀτώνιος, ὁ μακρῶν τοῦ κόσμου ζήσας οὗτος Ἅγιος, εἶναι πηγὴ ἀστείρευτος φωτισμοῦ καὶ διὰ τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ τὴν θείαν ἀποστολήν του ἐπιτελοῦντας κληρικούς, ἄρα καὶ διὰ τοὺς ἐφημερίους μας.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι.

Ὁρθῶς Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία τιμοῦν τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας ὡς προστάτας καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐμπνευστὰς τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς Παιδείας. Ἡ ἐν ὄψει ἐορτῆς των δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναλογισθῶμεν τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν, ἣν ἔσχον διὰ τῶν πολυτίμων συγγραφῶν των ἐπὶ τοῦ Γένους ἡμῶν οἱ τρεῖς οὗτοι Φωστήρες τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ διδασκαλία των ὄντως εἶναι μία θαυμασία ἐναρμόνισις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος πρὸς τὰς θεολογικὰς καὶ αἰσθητικὰς ἀξίας τοῦ Εὐαγγελίου. Ὑπῆρξαν ἄνδρες σοφοὶ οὐχὶ μόνον ἐν Χριστῷ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν δαφιλῆ καὶ βαθεῖαν μόρφωσίν των εἰς ὅ,τι ἐκληροδότησεν ἡ ἀρχαία Ἑλλάς, διὰ τῶν ποιητῶν, τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν καλλιτεχνῶν της, εἰς τὸν κόσμον. Τὸ πνεῦμα λοιπὸν τῶν τριῶν τούτων Πατέρων καὶ Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀθάνατος πηγὴ ὄχι μόνον καὶ πλήρους φρονητισμοῦ διὰ πᾶσαν ἑλληνικὴν γενεάν. Ἰδιαιτέρως δὲ κατὰ τὰς ἡμέρας μας, καθ' ὅς σοβεῖ κρίσις πνευματικῆ καὶ ἠθικῆ ἀνεπολογίστων δια-

στάσεων, ἀπειλοῦσα κυρίως τὴν νεότητα, ἢ παιδεία μας ὀφείλει νὰ ἐμποτισθῇ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον ἀπὸ τὸ παράδειγμα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Παρῶν παντοῦ.

Τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ ποιμένος εἶναι πολυσχιδές. Ἔχει πολ-
λὰς πλευράς, ἀναλόγους πρὸς τὰς πνευματικάς, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑλι-
κὰς ἀνάγκας τοῦ ποιμνίου. Πρὸς ὅλας αὐτὰς τὰς πλευράς, ὁ κλη-
ρικός δεόν νὰ ἔχη ἐστραμμένον τὸν ζῆλόν του. Βεβαίως, εἰς ὀρι-
σμένας τούτων, ἢ ἀπόδοσίς του εἶναι γονιμωτέρα, λόγῳ κλίσεως
καὶ προσόντων. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει παραμέλησιν τῶν λοι-
πῶν. Ἀντιθέτως. Ὅπου ὁ καλὸς ποιμὴν διαπιστώνει ὅτι τὰ τά-
λαντά του εἶναι μᾶλλον πτωχά, εἶναι θεαίτητος ἀνάγκη νὰ ἐργά-
ζεται μὲ περισσότερον ἐνδιαφέρον, βιάζων ἑαυτόν. Δὲν νοεῖται
λ.χ. ποιμὴν ἀποδοτικός εἰς τὴν λατρείαν καί, παραλλήλως, ὑπο-
λειπόμενος εἰς τὴν φιλόλληλον προᾶξιν. Πλούσιος εἰς προσφορὰν
πνευματικῆς τροφῆς, ἀλλὰ ἄνευ ζωηροῦ κήδους διὰ τὰς βιοτικὰς
ἀνάγκας.

«Οἱ καιροὶ οὗ μενετοὶ» εἰς τὰς ἡμέρας μας. Παντοῦ, ὁ ἱε-
ρεὺς πρέπει νὰ δίδῃ τὸ (παρῶν) ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Χριστοῦ ἐν
τῷ κόσμῳ. Μὲ θέρημν ψυχῆς, μὲ διάθεσιν θυσίας τῶν ἰδικῶν του
ἀνέσεων. Οὕτω θὰ ἀποβῆ ὄντως καλὸς ἐργάτης τοῦ μυστικοῦ Ἀμπε-
λῶνος.

Ὁ Μέγας Βασίλειος.

Εἰς τὸ κατῶφλι τοῦ νέου ἔτους, ἢ Ὁρθοδοξία τιμᾷ καὶ γε-
ραῖρει τὴν μνήμην τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, ἀρχιεπισκόπου Καισα-
ρείας, ἐνὸς ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα ἀναστήματα τῆς Θείας Χάριτος. Ὁ
Πατὴρ οὗτος τῆς Ἐκκλησίας, μὲ τὴν διδασκαλίαν του καὶ τὸ θαν-
μαστὸν φιλανθρωπικὸν του ἔργον, ἀνεδείχθη πρότυπον διὰ τοὺς
ποιμένας κάθε γενεᾶς. Εἰς τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων, τοὺς ἐμπνέει
καὶ τοὺς φρονηματίζει μὲ ἀμείωτον αἴγλην. Ἡ ἐορτὴ του
λοιπὸν ὡς ἀποβῆ μία ἐδλογημένη εὐκαιρία διὰ τὸν ἱερόν Κλήρον
μας. Εὐκαιρία νέων ἁγίων ἀποφάσεων διὰ γονιμωτέραν ἀπόδοσιν
εἰς τὸ γεώργιον τοῦ Κυρίου. Ἄς μὴ τιμήσωμεν τὸν Ἅγιον μὲ
τὰ ἄθη τῆς ἱερᾶς ὑμνωδίας μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς καρποὺς
τῶν ἔργων μας.

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

Ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ὡς ὄργανον ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς καὶ θρησκευτικῆς καὶ ποιμαντικῆς ἐποικοδομῆς, ὡς καὶ ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς ἀγωγῆς καὶ καλλιέργειας, ἐκδίδεται καὶ τὸ Περιοδικόν «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ», συναπποστελλόμενον μετὰ τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ὁ τίτλος φανερώνει ὅτι ἀπευθύνεται κυρίως εἰς τοὺς εὐσεβεῖς κληρικούς παντὸς βαθμοῦ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ κατὰ προέκτασιν ἐνδιαφέρει καὶ πρέπει νὰ ἐνδιαφέρῃ καὶ τὸ Περιοδικόν τοῦτο πᾶσαν εὐσεβῆ καὶ φιλόθρησκον ἑλληνορθόδοξον χριστιανικὴν ψυχήν. Ὁ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» ἐμπεριλαμβάνει ἄρθρα, σκοπὸν ἔχοντα τὴν ἐν Χριστῷ πνευματικὴν καλλιέργειαν τῆς προσωπικότητος τοῦ Κληρικοῦ. Ἄρθρα ποιμαντικά, κοινωνικά, ἑορταστικά, ὕμνο-γραφικά, λειτουργικά, ἀγιολογικά, ὁμολογιακά, ἀγιογραφικά, ἐρμηνευτικά, πατρολογικά, ἐκκλησιολογικά, κηρυκτικά, κατηχητικά, λογοτεχνικά, παιδαγωγικά, κ.λ.π. κ.λ.π. Πάντα δὲ ταῦτα ἀποτελοῦν πλαίσια ἱερά, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται οὐ μόνον ἡ διαφώτισις, ἢ ἐν Χριστῷ ἐποικοδομῆ, ἢ μόρφωσις καὶ ἡ καλλιέργεια ἢ ἱερατικῆ, ἢ ποιμαντικῆ καὶ ἡ καθόλου ἐκκλησιαστικῆ καὶ θεολογικῆ τοῦ εὐσεβεστάτου ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἵπομεν, ἀλλὰ κατὰ προέκτασιν ἐπιδιώκεται συγχρόνως καὶ ἡ θρησκευτικῆ καὶ ἐκκλησιαστικῆ διαφώτισις παντὸς τοῦ εὐσεβοῦς ποιμνίου καὶ παντὸς εὐλαβοῦς ἀναγνώστου τοῦ «Ἐφημερίου», τοῦ στενωῶς συνδεομένου μετὰ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἑλληνικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Προδήλως λοιπὸν τὸ Περιοδικόν «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ», πέραν τῶν ἐποικοδομητικῶν καὶ διαφωτιστικῶν ἄρθρων, ὡς καὶ τῶν ποικίλων εἰδήσεων περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὀργανισμῶν (Τ.Α.Κ.Ε. καὶ Ο.Δ.Δ.Ε.Π.), αἵτινες ἐνδιαφέρουν κυρίως τοὺς εὐσεβεῖς κληρικούς μας, ἀποτελεῖ συγχρόνως ὄργανον ἀναπτύξεως ἐκκλησιαστικῆς καὶ μάλιστα ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν. Οὕτω πῶς δὲ ὁ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» εἶναι διὰ τοὺς εὐσεβεῖς Κληρικούς μας ὑποβοηθητικὸν ὄργανον τῆς καθόλου πνευματικῆς καὶ ποιμαντικῆς αὐτῶν ζωῆς καὶ δράσεως.

Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται, ὅτι δὲν εὐσταθοῦν τὰ παράπονα ἐνίων, διὰ τὴν δῆθεν ὑψηλὴν κράτησιν ἐκ τῶν ἀποδοχῶν των

ὑπὲρ τῶν Περιοδικῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλ' ἐρωτῶμεν ποῖος ἐργάτης ἢ ὑπάλληλος μισθοδοτούμενος ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς ἢ ιδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως, δὲν καταβάλλει, κατὰ τὰ ἐκάστοτε ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ Νόμου, ἀνάλογα ποσοστὰ κρατήσεως ἐκ τῶν ἀποδοχῶν του, εἴτε διὰ φορολογικούς σκοπούς εἴτε δι' ἔμμεσον ἐπικουρίαν ἐδικῶν Ταμείων εἴτε καὶ δι' ἄλλους κοινωνικούς σκοπούς; Ποῖος ὑπάλληλος δημόσιος, φερ' εἶπεῖν, δὲν καταβάλλει ἐκ τῶν ἀποδοχῶν του ἀνάλογον ποσοστὸν χάριν τῆς ἀγροτικῆς τάξεως (Ο.Γ.Α.), ἤτοι χάριν ὑψίστου κοινωφελοῦς σκοποῦ;

Ὁ ἱερός κλῆρος τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας εἶναι, φύσει τε καὶ θέσει, ἡ ἱερὰ λευίτικὴ τάξις, δι' ἧς προσφέρονται τοῖς πιστοῖς τὰ Ἅγια Μυστήρια καὶ πάντα τὰ λυτρωτικὰ μέσα τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας καὶ τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Πάντα τὰ ὑλικά εἰσοδήματα ὁ ἱερός κλῆρος ἐκδέχεται ἐκ τῆς Ἀγίας του Ἐκκλησίας, τοῦ συνόλου δηλονότι τῶν πιστῶν. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δρᾷ, ζῆ καὶ κινεῖται καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας λαμβάνει τὰ μέσα τῆς αὐτοσυντηρήσεως. Ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία μεριμνᾷ πάντοτε διὰ τὸ ἱερατικόν του ἔργον, διὰ τὴν ἀγωγὴν καὶ μόρφωσίν του, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ διὰ τὴν παροχὴν εἰς αὐτὸν τῶν ὑλικῶν μέσων τῆς ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεώς του. Ἡ σεπτιῆ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Διοικοῦσα Διαρκῆς Ἱ. Σύνοδος, με' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἐκάστοτε Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν, συνεχεῖς κατέβαλλον προσπάθειας διὰ τὴν οἰκονομικὴν καὶ ὑλικὴν καθόλου ἐξύψωσιν τοῦ ἱεροῦ μας κλήρου, ἵνα ἀπερίσπαστος ἐπιδίδηται εἰς τὸ σωτήριον αὐτοῦ ἔργον.

Ἡ ἐπιβληθεῖσα λοιπὸν κράτησις ἐπὶ τῶν ἀποδοχῶν τοῦ κλήρου, οὐχὶ 1%, ὡς κακῶς καὶ ἐξ ἀγνοίας ἀσφαλῶς διαθρυλεῖται, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ 0,50%, τοῦ ὑπολοίπου 0,50% ἀποδιδομένου διὰ τὴν νοσηλείαν τῶν ἱερέων—πρέπει δὲ τοῦτο καλῶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν ὑπὸ σύμπαντος τοῦ εὐσεβοῦς ἱεροῦ κλήρου μας—δὲν ἀποτελεῖ σ υ ν δ ρ ο μ ῆ ν, ἀλλὰ σ υ μ β ο λ ῆ ν καὶ σ υ ν ε ι σ φ ο ρ ἄ ν ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς διαφωτίσεως, ἐποικοδομῆς, καλλιέργειας καὶ ἀναπτύξεως ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως, ἐν πνεύματι Χριστοῦ, μεταξύ οὐ μόνον τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὄλου, εἰ δυνατὸν, Πληρώματος τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς,

Θέλομεν νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἐνστερνίζεσθε τὰς ἐκτιθεμένους ἀπόψεις ἡμῶν. Θέλομεν νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι καὶ ὑμεῖς διαπνέεσθε ὑπὸ πόθου ἱεροῦ καὶ εὐλαβοῦς, ὥστε νὰ καταστήτε σ υ ν ε ρ γ ο ῖ εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ἐποικοδομῆς τοῦ ποιμνίου σας. Τὸ καθῆκόν σας, ἐπιτραπητῶ ἡμῖν νὰ εἴπωμεν, εἶναι νὰ μεταδίδετε ἐν φωτισμῷ ἀγίῳ καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ τὰς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας ἀρχὰς εἰς πᾶσαν ἐπιδεκτικὴν ψυχὴν. Ἐν μέσον μεταδόσεως ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως εἶναι καὶ ἡ δι' Ὑμῶν, ὅση ὑμῖν δύναμις, διάδοσις τῶν ἐπιστήμων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἰς ὅσον πλείστους χριστιανούς. Ἐστὲ δὲ βέβαιοι ὅτι καὶ Ὑμᾶς αὐτοὺς βοηθεῖτε καὶ τὸ πνευματικὸν Ὑμῶν ἔργον καλλιεργεῖτε. Ἡ δὲ σκέψις, ὅτι καὶ Ὑμεῖς συντρέχετε τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοῦ πενιχροῦ ὀβολοῦ σας, ἀσφαλῶς πρέπει νὰ σᾶς πληροῖ χαρᾶς καὶ καυχήσεως, ἐκ τοῦ ὅτι ἐξ ὧν λαμβάνετε, δίδετε καὶ ἐν τῇ ἐπιγνωσίῃ ὅτι, ὡς ἐν τῇ Διδαχῇ τῶν Δώδεκα Ἀποστόλων λέγεται, «Μακάριοι οἱ διδόντες» (Διδαχὴ 1,5) καὶ ἐν τῇ Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ τοῦ Κλήμεντος (2,1)· «ἐστὲ ὑποτασσόμενοι μᾶλλον ἢ ὑποτάσσοντες, ἢ δ ι ο ν δ ι δ ὄ ν τ ε ς ἢ λαμβάνοντες, τοῖς ἐφοδίοις τοῦ Χριστοῦ ἀρκοῦμενοι».

Ὁ χαράσων τὰς γραμμὰς ταύτας εἶναι υἱὸς ἱερέως καὶ αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν νὰ διαβεβαιώσῃ πάντας ὑμᾶς, ὅτι τὸ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐνδιαφέρον του εἶναι μέγα. Δύναται δὲ ἐπίσης νὰ διακηρύξῃ ὑπευθύνως, ὅτι πνεῦμα οἰκονομίας καὶ περισυλλογῆς πανταχοῦ καὶ πάντοτε θὰ ἐπικρατῇ, ὅσον χρόνον οὗτος ἔχει τὴν ὑπεύθυνον διαχείρισιν τῶν Περιοδικῶν, εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κινήσεως καὶ τῶν ἀκτίνων δράσεως αὐτῶν.

Ἐστὲ δὲ βέβαιοι, ὅτι πᾶν τὸ περίσσευμα, ἀποτελοῦν «ἱερὸν κεφάλαιον», θὰ διατίθεται πάντοτε ὑπὲρ τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὲρ τῶν γενικωτέρων εὐγενῶν σκοπῶν τῆς πνευματικῆς προβολῆς τῆς Ὀρθοδοξίας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς φιλτάτης ἡμῶν Πατρίδος καὶ ἐμμέσως ὑπὲρ πάντων Ὑμῶν. Πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ, ἐξαιτούμεθα καὶ τὰς εὐχὰς Ὑμῶν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΦΟΙΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΙ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ*

«Ίδου καινά ποιῶ πάντα» (Ἀποκ. κα', 5).

Ἡ σεμνή λειτουργικὴ αὐτὴ σύναξις τῆς οἰκογενείας τῆς Θεολογικῆς μας Σχολῆς συνδέεται μὲ τὴν ἐναρξιν τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους, δηλαδὴ μ' ἓνα καινούργιο σταθμὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς μας ζωῆς, σπουδαστικῆς ἢ διδακτικῆς. Ἐπίσης ἡ πρωτοβουλία τοῦ Φοιτητικοῦ Θεολογικοῦ Συλλόγου γιὰ τὸ μνημόσυνο τῶν θυμάτων τοῦ Πολυτεχνείου συνδέεται μ' ἓνα καινούργιο ξεκίνημα τοῦ Ἔθνους γιὰ τὴν στερέωσιν καὶ ἀξιοποίησιν τῆς πολιτικῆς του ἐλευθερίας, ποὺ ἀνέτειλε καὶ πάλιν μετὰ τὴ μακρόχρονη κατάλυσίς της. Ἡ πολύμορφη καὶ πολύπτυχη καινούργια αὐτὴ ἀρχὴ προβάλλει ἀκριβῶς στὸν καθένα ἀπὸ μᾶς ἐντονότερα τὸ αἶτημα καὶ ὄραμα τῆς ἀνανεώσεως. Ἡ ἀνανεώσις αὐτῆ γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι διαφορετικὴ ἀπ' τὴν ἀνακαινίσιν ἐκεῖνη, τὴν ὁποία ἀπεργάζεται «ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ» (Ἀποκ. κα', 5) τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, ποὺ ἀποκαλυπτικὰ μέσα σ' αὐτὸ διακηρύττει: «Ίδου καινά ποιῶ πάντα» (Ἀποκ. κα', 5).

Ἡ ἀνακαινίσις αὐτὴ ἔχει διάφορες διαστάσεις, κατευθύνσεις καὶ ἐπὶ μέρους στάδια, ποὺ ἀπ' τὴν ἀνθρώπινη σκοπιὰ εἶναι εἴτε μακροπρόθεσμα, εἴτε βραχυπρόθεσμα.

Ὅταν ὁ «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβρ. ιγ', 8) Κύριος, γιὰ τὸν ὁποῖο «χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία» (Β' Πέτρ. γ', 8), διακηρύττει, πῶς «καινά ποιεῖ πάντα», τὸ θεϊκό Του βλέμμα, ἀγκαλιάζοντας καὶ διατρέχοντας ὅλους τοὺς αἰῶνες καὶ φθάνοντας ὡς τὶς ἔσχατες ἡμέρες, ἔχει μπροστά Του ὡς

* Ἐκφωνήθηκε τὴν 28η Νοεμβρίου 1974 στὸν ἱερὸ Πανεπιστημιακὸ ναὸ τῆς Καπνικαρέας κατὰ τὴν Θεία Λειτουργίαν, ποὺ ὁργανώθηκε ἀπ' τὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν γιὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1974-1975. Μὲ τὴν Λειτουργίαν αὐτὴ συνδυάσθηκε καὶ ἡ τέλεσις θρησκευτικοῦ μνημοσύνου γιὰ τὰ θύματα τοῦ Πολυτεχνείου, ποὺ ἔγινε μὲ πρωτοβουλία τοῦ Φοιτητικοῦ Θεολογικοῦ Συλλόγου. Τὶς ἐκδηλώσεις αὐτὰς παρακολούθησαν καὶ ἐκπρόσωποι μερικῶν Φοιτητικῶν Συλλόγων ἄλλων Ἀνωτάτων Σχολῶν.

πραγματικότητα τὴν «παλιγγενεσίαν» (Ματθ. 10', 28), «καινοὺς οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν» (Β' Πέτρ. γ', 13· πρβλ. Ἄποκ. κα', 1) καὶ «τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς» (Ἄποκ. κα', 2).

Μέσα στὴ δοξασμένη αὐτὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ὁ Χριστός, ποὺ στὴν ἱστορικὴ πορεία τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας εἶναι κρυμμένος μέσα στὴν Ἐκκλησία Του, θὰ γίνῃ σ' ὄλους φανερός ὡς ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ὁ Κύριος τῆς δόξας, ὡς ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὡς Ἐκεῖνος, μὲ τὸν λόγο τοῦ Ὁποίου στερεώθηκαν οἱ οὐρανοὶ καὶ συμπήχθηκαν τὰ θεμέλια τῆς γῆς.

Ἡ καινούργια αὐτὴ πραγματικότης εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ μέσα στὴν Ἐκκλησία Του. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ φορεὺς τοῦ νέου αἰῶνος τῆς δοξασμένης βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ βασιλεία αὐτὴ ἀπ' τὴν σκοπιὰ τοῦ κόσμου εἶναι κάτι τὸ μελλοντικόν, μὰ μέσα στὴ θεία πραγματικότητα εἶναι κάτι αἰώνιον καὶ ἐνεργόν. Μὲ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ ἡ ἀνακαινιστικὴ δύναμις, ποὺ θὰ διαμορφώσῃ τοὺς καινοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν καινὴ γῆ, ἔχει κιόλας εἰσορμηθεῖ μέσα στὸν κόσμον κι' ἀπεργάζεται τὴν ἀνακαινίσι τοῦ. Ὁ καινοποιὸς Κύριος εἶναι ὁ ἐρχόμενος, μὰ σύγχρονα καὶ ὁ παρών.

Μὲ τὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας γίνεται ἡ εἴσοδος καὶ ὀργανικὴ ἔνταξις μας στὴν πραγματικότητα τοῦ κόσμου, ποὺ μεταμορφώνεται καὶ καινοποιεῖται. Ἰδίως ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι ἡ ἐνεργοποίησις τοῦ νέου αἰῶνος μέσα στὰ τοπικὰ καὶ χρονικὰ πλαίσια τοῦ παλαιοῦ, εἶναι ἡ παρουσία καὶ διακήρυξις τοῦ ἐρχομένου αἰῶνος μέσα στὸν «νῦν» αἰῶνα. Ἐπομένως οἱ πιστοὶ μὲ τὴ συμμετοχὴ τους στὸν Μυστικὸ Δεῖπνον βιοῦν τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας ὡς τοῦ νέου αἰῶνος καὶ ἀποβαίνουν «καινὴ κτίσις» ἐν Χριστῷ (Πρβλ. Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Φαινομενολογία τοῦ γνησίου ὀρθοδόξου πνεύματος καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἀποκλίσεων, ἐν Ἀθήναις 1972, σελ. 13-14).

Ἄλλὰ πῶς ἐκδηλώνεται στὴ ζωὴ τοῦ πιστοῦ τὸ τοῦ Παύλου «εἴ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις» (Β' Κορ. ε', 17); Κάθε σταθμὸς τῆς ἐπίγειας ζωῆς τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι καινούργια ἀφορμὴ, γιὰ ν' ἀντηχοῦν στ' αὐτιά του εἴτε τὰ λόγια τοῦ ψαλμοῦ «καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ Θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου» (Ψαλμ. ν', 12), εἴτε τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου «ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα» (Α' Κορ. ε', 7).

Ἡ καινοποιήσις, τὴν ὁποία φέρνει ὁ Χριστός, σημαίνει ἀπελευθέρωσι ἀπ' τοὺς ἐφιάλτες τῆς ἐνοχῆς, ἴασι τῶν «συντετριμμένων τὴν καρδίαν», «αἰχμαλώτοις ἄφεσιν», ἀνάβλεψι τῶν πνευματικῶν τυφλῶν (Λουκ. δ', 18), ζωογόνησι τῆς μισοπεθαμένης ψυχῆς μετὰ τὴν ζωογόνο ἐνέργεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀναμόρφωσι τῆς ρυπωμένης εἰκόνας τῆς ψυχῆς στὸ ἀρχέτυπο κάλλος, ἔνταξι τοῦ παρόντος στὴν προοπτικὴ τοῦ μέλλοντος, ἐξωραϊσμὸς τῆς γῆϊνης πραγματικότητος μετὰ θεῖες ἀνταύγειες καὶ λαμπηδόνας καὶ μετὰ οὐράνια χρώματα, συμμετοχὴ στὴ νίκη τῆς Ἀναστάσεως, ὀριστικὴ ὑπερνίκησι τοῦ πόνου καὶ τῆς ὀδύνης τοῦ θανάτου, ἐνεργὸ καὶ δυναμικὴ συμμετοχὴ στὴ θεανθρώπινη φύσι τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴ μυστικὴ κοινωνία τῶν προσώπων, ποὺ τὴν συναποτελοῦν.

Κάθε πραγματικὸς Χριστιανὸς αἰσθάνεται, πὼς ἡ ἀνακαινιστικὴ δύναμις τοῦ Ἀναστάντος γίνεται ἐνεργὸς καὶ αἰσθητὴ στὴν προσωπικὴ του βίωσφαιρα καὶ στὸ οἰκολογικὸ του περιβάλλον. Νοιώθει τὴν ἀνάγκη νὰ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν προστασία καὶ ἐξυγίανσι τοῦ περιβάλλοντος αὐτοῦ ἀπὸ κάθε φθοροποιὸ μόλυνσι. Ἐτσι ἡ ἀληθινὴ ἀνακαινίσις ἐν Χριστῷ δὲν εἶναι φυγόκοσμος ἀτομιστικὸς νοσηρὸς μυστικισμὸς, μὰ μιὰ φωτεινὴ παρουσία σ' ὀλόκληρη τὴν κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ ζωὴ. Ἡ «καινὴ κτίσις» ἐν Χριστῷ δὲν ἔχει μόνον κατακόρυφον κατεύθυνσι πρὸς τὸν οὐρανόν, μὰ καὶ ὀριζόντια κίνησι πρὸς τοὺς συνανθρώπους. Μάλιστα ὅσο περισσότερο ἡ ἀνακαινισμένη ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀνυψώνεται ἀληθινὰ πρὸς τὸν οὐρανόν, τόσο τὸ ὀπτικὸ του πεδίου πρὸς τὴν ὀριζόντια κατεύθυνσι γίνεται εὐρύτερο καὶ καθαρότερο, γιὰ νὰ ἔρχεται ἀρωγὸς στὶς ὑλικὰς καὶ πνευματικὰς ἀνάγκες τῶν ἀδελφῶν του καὶ γιὰ νὰ γίνεται σ' αὐτοὺς φορεὺς τῆς βασιλείας τοῦ φωτός, τῆς ἀλήθειας, τῆς ἐλευθερίας, τῆς εἰρήνης, τῆς ἀγάπης, τῆς δικαιοσύνης. «Καινοὺς οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» (Β' Πέτρ. γ', 13). Ἡ δικαιοσύνη, ποὺ εἶναι ἀλληλένδετη μετὰ τὴν ἀγάπη, μετὰ τὸ «χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων» (Ρωμ. ιβ', 15), εἶναι τὸ κριτήριον, ἢ βυθομετρικὴ βολίς, μετὰ τὴν ὁποία μετροῦμε τὸ βάθος τῆς ἀνακαινίσεώς μας. Ἐφ' ὅσον σὲ πολλὰς ἐνορίες πολλοὶ ὑποσιτίζονται ἢ πεθαίνουν ἀπὸ πείνα, γιὰτὶ δὲν μποροῦν νὰ ἐξασφαλίσουν λίγα ὄσπρια καὶ λίγο λάδι, ἐφ' ὅσον πολλοὶ ὀδηγοῦνται στὸ θάνατον, γιὰτὶ δὲν μποροῦν νὰ ἐξασφαλίσουν ἓνα φάρμακον ἢ ἓνα κρεβάτι τρίτης θέσεως σ' ἓνα νοσοκομεῖον, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν πολλὰς παραστρατημέναις θυγατέρες καὶ πολλοὶ ἄσωτοι υἱοί, γιὰτὶ δὲν παρουσιάζεται ἓνα στοργικὸν ἀδελφικὸν χέρι νὰ τοὺς συγκρατήσῃ, ἐφ'

ὅσον συμβαίνουν ὅλα αὐτὰ κι' ἐμεῖς οἱ λεγόμενοι Χριστιανοὶ κοιμώμαστε ἤσυχοι ἀδιαφορῶντας γιὰ τὴν ἀπαράδεκτη αὐτὴ κατάστασι, αὐτὸ σημαίνει πὼς ἔχομε πέτρινη καρδιά, πὺ δὲν ἔχει καμιὰ σχέσι μὲ τὴν ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσι. Γιὰ μᾶς δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀληθεύουν τὰ λόγια, πὺ λέγει ὁ Θεὸς μὲ τὸ στόμα τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ: «Θὰ σᾶς δώσω καινούργια καρδιά, καὶ θὰ βάλω μέσα σας νέο πνεῦμα· θὰ ἀποσπᾶσω ἀπὸ τὴν σάρκα σας τὴν πέτρινη καρδιά καὶ θὰ σᾶς δώσω σάρκινη καρδιά» (Ἰεζ. λστ', 26). Μόνον μὲ τὴν καινούργια σάρκινη αὐτὴ καρδιά θὰ μποροῦμε νὰ συμπονοῦμε τὸν Χριστὸ στὸ πρόσωπο τῶν πασχόντων ἀδελφῶν Του.

Ἄγαπητοὶ φοιτητὲς τῆς Θεολογίας,

Ἡ ὡραία πρωτοβουλία σας νὰ συνδυάσετε μὲ τὴν ἐναρκτήρια Θ. Λειτουργία τῆς Θεολογικῆς μας Σχολῆς τὸ θρησκευτικὸ μνημόσυνο γιὰ τὰ θύματα τοῦ Πολυτεχνείου ἐπιτρέπει καὶ ἐπιβάλλει τὴ σύνδεσι τοῦ περιεχομένου τοῦ ὀλιγολέπτου αὐτοῦ κηρύγματος γιὰ τὴν ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσι μὲ τὸ μήνυμα τοῦ Πολυτεχνείου.

Τόσον ἡ γεμάτη ἀπὸ θυσίες ἡρωϊκὴ ἐξέγερσις πολλῶν νέων τὸν περασμένο Νοέμβρη, πὺ μὲ τὸν πρωτοποριακὸ καὶ προφητικὸ χαρακτῆρα τῆς ἀφύπνισε — ἔστω ἀργότερα — καὶ τίς συνειδήσεις πολλῶν μεγαλυτέρων, ὅσον καὶ ἡ κατὰ τὴν παρελθοῦσα ἑβδομάδα καθολικὴ κινητοποίησης τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας πρὸς ἀνύψωσι τῶν περυσινῶν γεγονότων σὲ παντοτεινὸ σύμβολο τοῦ ἀγῶνος γιὰ τὴν ἐπιδίωξι ἐνὸς καινούργιου κόσμου, τοῦ κόσμου τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας καὶ δικαιοσύνης, — τὰ γεγονότα αὐτὰ ἀποδεικνύουν, πὼς φυσιολογικὸ γνῶρισμα τῆς ἀνθήσεως τῆς προσωπικότητος τῶν νέων εἶναι τὸ αἴτημα τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ κόσμου, ἡ ἀναζήτησις ἀπολύτου ἀξιολογικοῦ προσανατολισμοῦ, ἡ ἀνακάλυψις μιᾶς ὑπεραξίας, πὺ βρίσκειται πάνω ἀπὸ ὅλες τίς ἄλλες ἀξίες, γιὰ νὰ συναρπασθοῦν οἱ νέοι ἀπ' αὐτὴ καὶ γιὰ ν' ἀφιερῶσουν σ' αὐτὴν ὀλόκληρο τὸν δυναμισμὸ τῆς νεανικῆς τους ὑπάρξεως. Τὸ ὄραμα ἐνὸς καινούργιου κόσμου ὡς ἐντελέχεια καὶ ζωτικὴ δύναμις γίνεται ἡ μορφοποιὸς ἀρχή, ὁ ἐνοποιὸς παράγων καὶ ὁ κανονιστικὸς νόμος τῆς ζωῆς καὶ δράσεως, στὸν ὁποῖο ὑποτάσσονται οἱ κράτιστες ἀπ' τίς ἐνδόμυχες δυνάμεις τῶν νέων.

Ἄλλὰ γεννιέται τὸ ἐρώτημα: Τί κάμαμε ἀπὸ χριστιανικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ σκοπιὰ γιὰ τὸν προσανατολισμὸ τῶν νέων καὶ τὴν ἀξιοποίησι τοῦ εὐγενικοῦ αὐτοῦ εἰδολογικοῦ, μορφολο-

γικου γνώρισματος τῆς νεανικῆς ψυχῆς; Δυστυχῶς ἐλάχιστα. Δεκάδες εἶναι οἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ ἰδεολογικὰ περιοδικὰ καὶ βιβλία, ποὺ ἀποτείνόμενα ἀποκλειστικὰ στοὺς νέους πλημμύρισαν τελευταῖα μέσα σ' ἐλάχιστες ἐβδομάδες τὶς προηγήκων περιπτέρων καὶ τῶν βιβλιοπωλείων, ὅπως καὶ τὸν ἀνθοπλημμύριστο περίβολο τοῦ Πολυτεχνείου. Ποῦ εἶναι ἔστω καὶ ἓνα μόνο σοβαρὸ ἐκκλησιαστικὸ νεανικὸ περιοδικό, ποὺ νὰ μπορῆ νὰ πάρῃ θέσι δίπλα σ' ὅλα τὰ ἀγωνιστικὰ ἔντυπα, ποὺ μὲ συγχρονισμένη μορφή καὶ γλῶσσα νὰ μεταδίδῃ στοὺς νέους ὄχι ἓνα ἀπολιθωμένο καὶ ἀποκρουστικὸ Χριστιανισμό, μὰ τὸ ζωντανὸ μήνυμα τοῦ ἀγῶνος γιὰ τὴν «καινὴ κτίσι» ἐν Χριστῷ; Πῶς ἀνταποκριθῆκαμε στὰ αἰτήματα τῶν νέων, ποὺ τὴν περασμένη ἐβδομάδα μὲ τὰ μεγάφωνα μετέδιδαν στοὺς δρόμους καὶ στὶς πλατεῖες γύρω ἀπὸ τὸ Πολυτεχνεῖο τὴν ἐσωτερικὴ ἀγωνία τους μὲ τὰ λόγια τοῦ τραγουδιοῦ, ποὺ λέγουν πῶς «δὲν ὑπάρχει Θεὸς παρὰ μόνο φῶς»; Ποιὰ ζωντανὰ πρότυπα «καινῆς κτίσεως» παρουσιάσαμε σ' αὐτούς, ποὺ μὲ τὸ πνεῦμα αὐτοθυσίας καὶ μὲ τὸν — ἔστω μερικὲς φορὲς ἐξτρεμιστικὸ — ἰδεαλισμὸ τους ἀπέδειξαν πῶς εἶναι κάθε ἄλλο παρὰ νιχιλιστές; Θὰ ἔπρεπε νὰ κλαύσωμε γιὰ τὴν ἀπέναντι στοὺς νέους πέτρινη καὶ ὄχι σάρκινη καρδιά μας.

Μπροστὰ στὴν κατάστασι αὐτὴ εἶναι φανερὴ ἡ ἀποστολὴ τοῦ θεολογικοῦ μας δυναμικοῦ. Πρέπει νὰ στραφοῦμε πρὸ πάντων στὴν τόσο ὄριμη μορφολογικὰ κι' ἐκλεκτὴ νεολαία μας καὶ νὰ τὴ βοηθήσουμε νὰ προσανατολισθῆ ὑγιῶς· νὰ τὴ βοηθήσουμε λ.χ. — γιὰ ν' ἀναφέρουμε ἓνα παράδειγμα — νὰ συνειδητοποιήσῃ πῶς τὰ ψυχιατεῖα τῶν διανοουμένων καὶ τὰ σιβηρικὰ κάτεργα, ποὺ περιγράφει ὁ Σολζενίτσιν, εἶναι ἐξίσου ἀποτρόπαια, ὅπως ὁ φασισμὸς, ἀπ' τὸν ὁποῖο πρόσφατα ἐλευθερώθηκε ἡ Πατρίδα μας. Πρέπει οἱ νέοι μας ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπ' τὴν οὐτοπιστικὴ, χμιαρική ὑπεραιοδοξία καὶ ψευδαισθησία τοῦ νατουραλισμοῦ, τοῦ ἐνδοκοσμικοῦ ἀνθρωποκεντρισμοῦ καὶ ὅλων τῶν συστημάτων, ποὺ κηρύττουν πῶς ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ φθάσῃ στὴν ἀνακαίνισι τοῦ κόσμου καὶ στὸν ἐπίγειο παράδεισο αὐτονομιστικά, χωρὶς τὴ θεία Χάρι καὶ βοήθεια, μόνο μὲ τὶς ἰδικές του δυνάμεις καὶ μὲ τὴ νομοτελῆ, τυφλὴ καὶ μηχανικὴ διαλεκτικὴ διαδοχὴ τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν βαθμίδων, μὲ τὸν ἀδυσώπητο ζωϊκὸ στρόβιλο τῶν βιολογικῶν δυνάμεων καὶ μὲ τὸν δυναμισμό τῶν οἰκονομικῶν παραγόντων, τῶν παραγωγικῶν σχέσεων καὶ τῶν ταξικῶν ἀνταγωνισμῶν. Πρέπει τὸ θεολογικὸ μας δυναμικόν, εἴτε μὲ τὸν διδασκαλικὸ τρίβωνα καὶ μανδύα, εἴτε μὲ κάλαμο γραμματέων ὀξυγράφων καὶ γραφίδα ἀφυπνιστικὴ,

ΩΔΙΝΕΣ ΘΑΝΑΤΟΥ

«Περίεσχον με ὠδίνες θανάτου καὶ χεῖμαρροι
ἀνομίας ἐξετάραζάν με» (Ψαλμ. ιζ' 5).

1. Ὁ θάνατος συνέπεια τῆς ἐμμονῆς εἰς
τὴν ἁμαρτίαν.

Δὲν ὑπάρχει εὐκολώτερον πρᾶγμα ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, εἰς
τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι εὐεπίφορος. Διότι δὲν ἀπαιτεῖ
ἀσκησιν, δὲν προβάλλει δυσχερείας, δὲν χρειάζεται ἰδιαιτέραν τινα
προσπάθειαν. Ἀρκεῖ νὰ ἔχη, ὡς συνεπίκουρον, μίαν ἀσθενῆ βού-
λησιν καὶ μίαν ἐλαστικὴν συνείδησιν. Προϋπότητες βεβαίως ἀναγ-
καία εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ φόβου τοῦ Κυρίου. Ἐμπρὸς εἰς τὸν
ἁμαρτωλὸν διανοίγεται ἡ εὐρεῖα πύλη, ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώ-
λειαν, πρὸς τὴν ὁποίαν βαδίζει καὶ ἀενεδρεύει ἐν ἀποκρύφῳ, ὡς
λέων ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐτοῦ, ἐνεδρεύει τοῦ ἀρπάσαι πτωχόν, ἐν τῷ
ἐλύσαι αὐτόν· ἐν τῇ παγίδι αὐτοῦ ταπεινώσει αὐτόν...».

Εἶναι πράγματι θλιβερά καὶ ἀξιοθρήνητος ἡ κατάστασις τοῦ
ἁμαρτωλοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν διαφέρει τῶν θηρίων, τὰ ὁποῖα ἐνεδρεύ-
ουν διὰ τὰ θύματά των, ὡς μᾶς περιγράφει ὁ Ψαλμωδός· Γυμνός καὶ

εἶτε μὲ ἐπιτραχήλιο καὶ πρὸ πάντων σ' ὄλες τις περιπτώσεις μὲ
τὸ παράδειγμα τῆς προσωπικῆς ἀνακαινίσεως καὶ ἀκτινοβολίας
νὰ τεθῆ στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀνοικοδομήσεως ἑνὸς καινούργιου
κόσμου, μέσα στὸν ὁποῖο θὰ βασιλεύῃ Πνεῦμα Κυρίου καὶ ἀλη-
θινὴ ἐλευθερία. «Οὐ τὸ Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία» (Β'
Κορ. ιγ', 17).

Εἶθε ὁ Κύριος νὰ εὐλογήσῃ τὸ νέο ἀκαδημαϊκὸ ἔτος καὶ
νὰ φέρῃ ὄλους μας πλησιέστερα στὴν ἐνσάρκωσι τοῦ ἰδεώδους
αὐτοῦ, γιὰ νὰ γίνωμε φορεῖς καὶ δέκτες τοῦ ἔργου τῆς ἀνακαινί-
σεως τοῦ κόσμου κατὰ τρόπο, ὥστε ὅλο καὶ περισσότερο ν' ἀπο-
θέτωμε «τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπι-
θυμίας τῆς ἀπάτης» καὶ νὰ ἐνδύωμαστε «τὸν καινὸν ἄνθρωπον
τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα, ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀλη-
θείας» (Ἐφ. δ', 24).

Γένοιτο!

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

τετραχλιτισμένος αισθημάτων, με νεκρωμένην τὴν ψυχὴν, δυστυχῆς μέσα εἰς τοὺς πλοκάμους τῆς διαφορᾶς, ὡς τὸ ἔντομον, τὸ ὁποῖον ἐνεπλάκη εἰς τὸν ἴστων τῆς ἀράχνης, ἀδυνατεῖ νὰ αισθανθῇ τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν γαλήνην τῶν εὐσεβῶν καὶ τῶν δικαίων. Ἔχει λησμονήσει τὸν Δημιουργόν του. Ἡ καρδιά του ἐλιπάνθη καὶ ἐπαχύνθη καὶ ἐπλατύνθη καὶ ἀπεστάτησεν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα αὐτοῦ. Εἶναι τοῦτο σύνηθες φαινόμενον εἰς τὴν ἐποχὴν μας, καθ' ἣν δυστυχῶς καὶ οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ διέρχονται μίαν περίοδον κρίσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος. Ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ τοσοῦτον εὐηργετήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅστις καὶ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ αὐτοῦ δὲν ἐφείσθη διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, ἀπέρριψεν ὡς ἄχρηστον τὸν θεῖον Νόμον καὶ ἐγένετο καὶ γίνεται καθ' ἡμέραν ἐκ περιτροπῆς παραβάτης τούτου, σωρεύων ἄνθρακας πυρὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Πολλοὶ χριστιανοὶ ἐγκατέλειψαν τὸν ζυγὸν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐπανῆλθον ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας, περιπεσόντες εἰς μίαν κατάστασιν θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας ἢ ἀπιστίας. Αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, περὶ τῶν ὁποίων ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει· «Θησαυρίζουν ἑαυτοῖς ὄργην ἐν ἡμέρᾳ ὄργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. β' 5). Περιφρονοῦν τὴν ἀνοχὴν, μακροθυμίαν καὶ χρηστότητα τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ἂν τὸ πάθος τῆς ἁμαρτίας δὲν ἐξησθένει καὶ τὴν μνήμην των μαζὶ με ἅλας τὰς ἄλλας λειτουργίας τοῦ πνεύματος, θὰ ἐνεθυμοῦντο θλιβερὰ περιστατικὰ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀποστασίας του ἐκ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὅστις οὕτω παρῶζυνε, διὰ τῆς ἐπιστροφῆς του εἰς τὰ εἶδωλα, τὴν θείαν δικαιοσύνην. Τότε ὁ Νομοθέτης, ὁμιλῶν ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ εἶπεν· «Ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ δεῖξω τί ἔσται αὐτοῖς ἐπ' ἐσχάτων ὅτι γενεὰ ἐξεστραμμένη ἐστίν· υἱοί, οἳς οὐκ ἔστι πίστις ἐν αὐτοῖς» (Β' Ὠδὴ Μωϋσέως, 20).

Αἱ συνέπειαι τῆς ἀποστασίας ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις ἐκ τῶν ἐντολῶν του εἶναι ἐκεῖναι, διὰ τὰς ὁποίας μᾶς ὁμιλεῖ με τὸσον δραματικὴν φωνὴν ὁ Ψαλμωδός· «Περιέσχον με ὠδίνες θανάτου, καὶ χειμαρροὶ ἀνομίας ἐξετάραζάν με» (Ψαλμ. ιζ' 5). Ὑπάρχουν ὠδίνες πού γεννοῦν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ πνεῦμα τῆς συντριβῆς καὶ τῆς μετανοίας καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σωτηρίας, ὡς μᾶς ἀναφέρει ὁ Προφήτης· «Διὰ τὸν φόβον σου Κύριε· ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν καὶ ὠδινήσαμεν, καὶ ἐτέκομεν· πνεῦμα σωτηρίας σου ἐποίησαμεν ἐπὶ τῆς γῆς...» (Ἠσ. κστ' 17-18). Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ὠδίνες, ἐξ ὧν γεννᾶται ὁ θάνατος· «Ἐβαλες εἰς κεφαλὰς ἀνόμων θάνατον» (Ἀβακ. γ' 13). Ὁ Ἱερὸς Αὐγουστίνος, συνταρασσόμενος ὑπὸ τὸ κράτος παλαιᾶς ἁμαρτίας, ἀκούει τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, λέγοντος· «Ἀπολειπέτω ὁ ἀσεβὴς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καὶ

Ο ΜΟΝΑΧΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΩΤΕΡΑΝ ΕΛΛΑΔΑ*

β) 'Ο ν. 4684/1930 και ἡ Ἑκκλησία.

Μὲ τὸν νόμο αὐτὸν ποῦ εἶχε τὴν ἐπιγραφὴν «περὶ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ μοναστηριακῆς περιουσίας καὶ περὶ συγχωνεύσεως τῶν μικρῶν μονῶν», συνεστήθη ὁ ΟΔΕΠ. Σύμφωνα μὲ τὴν εἰσηγητικὴ ἔκθεσι τοῦ νόμου αὐτοῦ ὁ ΟΔΕΠ θὰ εἶχε σὰν σκοπὸ τοῦ τὴν ἀρμοδιωτέρα διοίκησι τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ κυρίως τὴν ρευστοποιήσι τῆς κτηματικῆς περιουσίας τῶν μονῶν. Κάθε μονὴ θὰ κρατοῦσε μικρὴ μόνο περιοχὴ καὶ λίγα περιουσιακὰ στοιχεῖα ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησι τῶν μοναχῶν. Ἐπίσης θὰ ἐγένετο ἀπογραφὴ τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, ἐκτίμησίς της καὶ ἐκποίησις. Ἔτσι ἡ περιουσία ἀπὸ ἀκίνητος θὰ ἐγένετο κινητὴ, δηλ. θὰ μετεβάλλετο εἰς ρευστὸν χρήμα ποῦ θὰ κατετίθετο εἰς τὴν τράπεζαν ἐπ' ὀνόματι κάθε δικαιοῦχου μονῆς, ποῦ θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ζῆ ἀπὸ τὰ χρήματα αὐτά, ἐνῶ τὰ περισσεύματα θὰ ἦταν δυνατόν νὰ διατίθενται καὶ δι' ἄλλους ἐκκλησιαστικοὺς σκοποὺς.

'Ο ν. 4684/1930 μετέφερε τὴν διοίκησιν ἀπάσης τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῶν μονῶν, πλὴν ὠρισμένης, εἰς τὸν ΟΔΕΠ, ἀποξενώσας τοῦ δικαίωματος τούτου τίς μονές. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ περιουσία τῶν μονῶν διεκρίθη εἰς

* Συνέχειαι ἐκ τῆς σελ. 429 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

ἀνὴρ ἄνομος τὰς βουλὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπιστράφητε πρὸς με, καὶ ἐλεήσω ὑμᾶς καὶ ἀφήσω τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν». Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι, ὅταν ἡ ψυχὴ τῶν ἁμαρτωλῶν δὲν ἔχη τελειῶς πωρωθῆ, αἰσθάνεται πολλὰς τὴν ἐλπίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἐλευθερίαν της ἐν τῷ Νόμῳ τοῦ Κυρίου. Ἄλλ' ὁ ἀντίδικος, ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς μακροῦς συνηθείας, κρατεῖ δέσμιον τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν καὶ παρὰ τὰς ἀνατάσεις της δὲν εὐρίσκει αὐτὴ τὴν δύναμιν, ἥτις θὰ τὴν ἀνυψώσῃ εἰς τὰ ὕψη τῆς ἀρετῆς. Ἄλλ' ὅστις θέλει αὐγίης γενέσθαι» ('Ιωάν. ε' β), καὶ ἂν ἀκόμη δὲν διαθέτῃ τὰς πρὸς τοῦτο δυνάμεις, δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἴασιν τῆς ψυχῆς του, ἀρκεῖ νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν βοήθειαν τοῦ Παντοδυνάμου καὶ θὰ λάβῃ τότε τεραστίαν ἰσχύν.

(Συνεχίζεται)

† 'Ο Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

διατηρουμένην και εις εκποιητέαν. Τὴν διατηρουμένην, πού θά καθωρίζετο μὲ Π. Διατάγματα, θά κατείχε κάθε μονή, ἐνῶ τὴν ἐκποιητέαν θά διεχειρίζετο μέχρι τῆς ἐκποιήσεώς της ὁ ΟΔΕΠ. Μὲ τὸ σύστημα αὐτὸ περιῆλθον στὸν ΟΔΕΠ τὰ περισσότερα και μεγαλύτερα περιουσιακὰ στοιχεῖα τῶν μονῶν, οἱ ὁποῖες δι-ετήρησαν ἓνα μικρὸ ποσοστὸν ἐκ τῆς παλαιᾶς τῶν περιουσίας ἱστορικῆς και προσκυνηματικῆς σημασίας τῶν μονῶν» (ἄρθρον 8). Τέλος ὁ νόμος καθώριζε πὼς οἱ μονές πού εἶχαν μοναχοὺς ὀλιγοτέρους τῶν 6 συνεχωνεύοντο πρὸς ἄλλες μονές τῆς ἰδίας Μητροπόλεως πού εἶχαν μεγαλύτερον ἀριθμὸν μοναχῶν, ἐξαι-ρέσει τῶν ἱστορικῶν μονῶν πού δὲν συνεχωνεύοντο.

Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΟΔΕΠ ἦταν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, πού ρίχθηκε σ' ἓνα ἀγῶνα γιὰ τὴν ὀργάνωσι και λειτουργία τοῦ Ὁργανισμοῦ πρῶτα, κι' ἔπειτα γιὰ τὴν ἐκπλήρωσι τοῦ σκοποῦ του. Ἀλλὰ μετὰ 6 μῆνες τὸ Συμβούλιο ἐζήτησε τροποποίησι τοῦ νόμου. Ἔτσι ἐξεδόθη ὁ ν. 5141. Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία ἤδη ἀπ' ἀρ-χῆς εἶχε ἐκδηλώσει τὴν ἀντίθεσί της πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ περὶ ΟΔΕΠ νόμου, πιστεύοντας ὅτι μὲ τὸν νόμον αὐτὸ ἐπεδιώκετο ὁ ἐξανεισμὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας και ὄχι ἡ περι-συλλογή της.

Ἔτσι ἡ Ἱερά Σύνοδος στίς 9-5-1930 μὲ ἔγγραφὸ της πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας διεμαρτυρήθη διὰ τὸν νόμον, διότι διεπίστωνε «ὅτι πλεῖσται διατάξεις αὐτοῦ οὐ μόνον ἀντί-κεινται εἰς τὰς βάσεις, αἵτινες ἐτέθησαν κατ' ἀρχὴν μεταξὺ τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας και τοῦ Ὑπουργείου τῶν Θρησκευ-μάτων, καθορισθεῖσαι οἶονει ὡς ὅρος τῆς ἀποδοχῆς τοῦ νέου συστήματος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ ὡς ἄνω διατάξεις οὐ μόνον δὲν συντρέχουσιν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς διαχειρίσεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, ἀλλὰ τὸναντίον τὸ μὲν ἐκθέτουσι ταύτην — και ἰδίᾳ τὸ εἰς τὰς διατηρηθησομένας Μονὰς ἀπομένον μέρος τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας — εἰς ἀδιέξοδον, τὸ δὲ δημιουργοῦσιν ἀσφαλῆς οἰκονομικὸν χάος, τοῦ ὁποῖου αἱ συνέπειαι κατ' ἀνάγκην κυρίως θέλουσι θίξει τὴν ὑπό-στασιν τοῦ ὅλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»¹¹⁵. Ἐπηκολούθησε και δεύτερο ἔγγραφο τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκτενέ-στερο, μὲ τὸ ὁποῖο ἐπεσημαίνοντο τὰ τρωτὰ τοῦ νόμου και ἐξη-τεῖτο ἡ συγκρότησις ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τοῦ ὅλου ζητή-ματος. Παραλλήλως ἡ Ἱ. Σύνοδος ἤρνεῖτο νὰ ἐκλέξη τὰ δύο

115. Ἀρχιμ. Θ. Στράγκα, ἐνθ' ἀνωτ. τ. Γ' σ. 1739.

ΤΟ ΥΠΕΡΛΑΜΠΡΟΝ ΑΣΤΡΟΝ*

Ἐὰν ἀκολούθως λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι εἰς τὸν ἑλλαδικὸν κῶρον ἀναπτύσσουν σήμερον δραστηριότητα τόσοι καὶ τόσοι αἰρετικοί, ὅπως π.χ. οἱ Χιλιασταί, καὶ τόσοι ἀλλόθρησκοι καὶ ἀντίχριστοι, οἱ ὁποῖοι ἐνοσπεύρουν καὶ διαδίδουν ψευδεῖς καὶ πεπλανημένας διδασκαλίας περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ βάλλουν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως κατὰ τῆς Θεότητός Του, ἠμποροῦμεν νὰ θέσωμεν τόσον ἐπιπολαίως εἰς τὴν διάθεσίν των ἓν τοσοῦτον μέγα ὄπλον; Δυνάμεθα νὰ παρατάξωμεν εἰς τὸ πλευρόν των ἓνα τόσον ἀπροσδόκητον σύμμαχον, ὡς τὸ ὑπὸ κρίσιν ἔργον;

Ἀναφερόμενος εἰς τοὺς ἐν Ἀμερικῇ θεατὰς τοῦ ἔργου, ὁ Καθηγητὴς κ. Δαΐκος εἶπε καὶ τὰ ἐξῆς: «Ἐπίσης εἶναι θλιβερὸ νὰ ἀναλογίζεται κανεὶς πὺς πολλοὶ Ἀμερικανοὶ δὲν θὰ ξέρουν πὺς πολλὰ γιὰ τὰ Εὐαγγέλια καὶ τὸ Πάθος, ἀπὸ ὅ,τι τοὺς παρουσιάζει ἡ Rock-Opera, Jesus Christ Superstar». Ἡ ἡμιμάθεια εἶναι κατὰ πολὺ χειροτέρα τῆς ἀμαθείας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνεχθῶμεν ἓνα ἔργον, τὸ ὁποῖον λέγει τὴν ἡμίσειαν ἀλήθειαν — τὴν λέγει ἄρα γε καὶ αὐτήν; — καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ἡμιμάθειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ φιλοθεάμονος πλὴν Ὁρθοδόξου κοινοῦ ἐπάνω εἰς τὸ βασικώτερον θέμα τῆς ὑπαρξιακῆς του ὀντότητος: θέμα τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὸν τε Λυτρωτὴν του καὶ τὴν ψυχικὴν ἀπολύτρωσιν.

Καὶ τοσαῦτα μὲν, ἔὰν καὶ ἐφ' ὅσον τὰ κίνητρα τοῦ παραγωγοῦ θὰ ἦσαν ἀγαθὰ καὶ ἀκατάκριτα.

γ) Ἀλλὰ τὰ κίνητρα τῶν παραγωγῶν δὲν ἦσαν τοιαῦτα. Δὲν ἦσαν κίνητρα ἀγνά, φιλόχριστα, ἱεραποστολικά, ἀποσκοποῦντα εἰς τὴν ὠφέλειαν τῆς κοινωνίας. Καθὼς ἡ πείρα μαρ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 434 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

ἀρχιερατικὰ μέλη, τὰ ὁποῖα θὰ μετεῖχαν στὸ Συμβούλιον τοῦ ΟΔΕΠ προκαλώντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐμπόδια εἰς τὴν λειτουργίαν του. Στὰ ἔγγραφα αὐτὰ τῆς Ἱ. Συνόδου ἀπήντησε μὲ τρόπον ἰταμόν ὁ τότε Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων καὶ ἀρχιτέκτων τοῦ βαλλομένου νομοθετήματος Γ. Παπανδρέου, γεγονός πὺς προκάλεσε τὴν βίαιη ἀντίδρασι τῶν Συνοδικῶν, πὺς ἀπεφάσισαν τὴν ἔκτακτο σύγκλησι τῆς Ἱεραρχίας διὰ τὴν ἀντιμετώπισι τῆς καταστάσεως.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΛΟΥΛΟΣ

τυρεϊ, ὁ κινηματογράφος δὲν κινεῖται ἀπὸ ὑψηλὰ ἰδανικά. Ἐν καὶ μοναδικὸν εἶναι τὸ ἰδανικόν του: ἡ ἐμπορικότης ἐνδὸς ἔργου. Καὶ θυσιάζει τὰ πάντα χάριν αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ. Τοῦ κανόνος αὐτοῦ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρεξέκκλινε καὶ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε νὰ παρουσιάσῃ τὸν Κύριον ὡς Ἑπέρλαμπρον Ἄστρον. Καὶ τούτου τὰ κίνητρα ὑπῆρξαν ἐμπορικά.

Δὲν εἶναι ἀπορίας ἄξιον τὸ γεγονός. Καὶ ὁ κινηματογράφος ἀκολουθεῖ τὴν κοινωνίαν καὶ προσαρμόζεται πρὸς τὰ καθ' ἑκάστην ἐποχὴν ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς διαμορφούμενα ρεύματα. Ἦδη ὁ διάσημος Ἰταλὸς σκηνοθέτης Franco Zefirelli ἔχει κάμει τὴν παρατήρησιν ὅτι «ἡ δεκαετία αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι ἐποχὴ πνευματικῆς ἀφυσινίσεως. Οὔτε ὁ κινηματογράφος δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀγνοήσῃ αὐτό». Καὶ ὁ Καθηγητὴς κ. Δαΐκος, σχολιάζοντας τὴν ἄποψιν αὐτὴν προσέθεσεν: «Ἀσφαλῶς, ὁ κινηματογράφος, τὰ θέατρα κλπ., ἐκμεταλλεύονται οἰκονομικὰ τὴν πνευματικὴ αὐτὴ στροφή» (ἐνθ. ἄνωτ.).

Τὰ ἐμπορικὰ κίνητρα τῆς ἐπιμάχου αὐτῆς ταινίας ἔρχονται νὰ ἐπιβεβαιωθοῦν ἀπὸ τοὺς θεατάς. Ἀκόμη καὶ ἓνας μαθητὴς τῆς Ε' τάξεως τοῦ Γυμνασίου, ἀφοῦ εἶδε τὴν ταινίαν, εἶπε: «Πολὺς θόρυβος γίνεται γιὰ μιὰ ταινία, πού δὲν παρουσιάζει τίποτε τὸ ἐντυπωσιακόν. Ἄν ἐξαίρεσης τὴ μουσικὴ τῆς, πού ὁμολογουμένως εἶναι εὐχάριστη, κατὰ τὰ ἄλλα ἡ ταινία εἶναι μιὰ τέλεια ἐμπορικὴ ταινία, ἡ ὁποία παρουσιάζει στὸ σενάριό τῆς τὸν Χριστό, ἀντὶ νὰ ἔχῃ μιὰ ὑπόθεσι σὲξ ἢ ἐγκλήματος. Ὁ παραγωγὸς χρησιμοποιώντας τὸ ἱερώτερον ὄνομα, ἐνεργεῖ ἓνα κινηματογραφικὸν ἐμπόριον. Ὁ δημιουργὸς τῆς δὲν ἔταξε ἄλλους σκοποὺς, παρὰ μόνον τὸ κέρδος».

Ὅπωςδήποτε τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου κεντρίζει τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου. Ὡς ὑπόθεσις μάλιστα ἔργων τῆς ὀθόνης καὶ τοῦ θεάτρου ἔχει πολλὴν ἐμπορικὴν ἀξίαν. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλοῦν. Εἰς τὴν πανανθρωπίνην ἱστορίαν δὲν ὑπάρχει ἕτερος, ὁ ὁποῖος εἴλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, ὅσον ὁ Ἰησοῦς. Ἐγεννήθη εἰς μίαν ἄσημον γωνίαν τῆς γῆς, καὶ ὅμως δὲν ἔμεινε γωνία τῆς γῆς, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἐγνώσθη τὸ ὄνομά Του. Δὲν ἔγραψε βιβλία, συγγράμματα, ἀπομνημονεύματα. Καὶ ὅμως τὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν δι' αὐτόν, γεμίζουν ἑκατομμύρια βιβλιοθήκας. Δὲν περιεβλήθη ποτὲ κοσμικὴν ἐξουσίαν, δὲν διέθεσε ποτὲ οὔτε ἓνα στρατιώτη, οὔτε κἂν ἓνα προσωπικὸν φρουρόν. Καὶ ὅμως εἰς τὸ πέρασμα τῶν αἰώνων ἑκατομμύρια Μαρτύρων ἐθυσία-

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ *

Και ὑπὸ μίαν ἄλλην ἐποψιν συμβαίνει αὐτό. Εἶναι χαρακτηριστικὸ κάτι ποὺ εἶπε προσφάτως σὲ μιὰ συνέντευξί του ἕνας ἀμερικανὸς νευροχειρουργός, ὁ Δρ. J. Evans. "Ἄν καὶ ἦταν ἐκ καταγωγῆς ἄπιστος, ἐρευνῶντας τὸ νευροφυτικὸ σύστημα τοῦ ἀνθρώπου, ὠδηγήθηκε εἰς τὴν πίστιν, καὶ ἐπομένως ἐδοξάσθη ὁ Θεὸς ἐν τοῖς θαυμασίοις του, τὰ ὁποῖα θαυμάσια διὰ τῆς ἐργασίας καὶ ἐρεύνης ἀποκαλύπτονται. Αὐτῆ, λοιπόν, εἶναι ἡ τρίτη πρότασις μιᾶς θεολογίας τῆς ἐργασίας, ὅτι ἀποβλέπει τελικὰ διὰ τῆς κατακυριεύσεως τῆς φύσεως καὶ τοῦ πλουτισμοῦ τῆς ζωῆς μας εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ναί, ἀλλὰ ὑπάρχει ἓνα «ἀλλά». Βεβαίως νὰ μὴν ὑποτιμᾶμε οὔτε νὰ ὑπερτιμᾶμε τὴν ἐργασία, ἀλλὰ νὰ τὴν βλέπωμε σὰν μιὰ συνεργασία μὲ τὸν Θεὸν πρὸς πρακτικοποίησιν τῆς ἀγάπης εἰς δόξαν Θεοῦ. «Ἄλλὰ ἡ δική μου ἐργασία» μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς, προβάλλοντας μίαν ἔνστασιν, «εἶναι μιὰ ἐργασία κουραστική, μιὰ σκλαβιά, πληκτική, χωρὶς ἐπιτυχία, χωρὶς νόημα. Μιὰ ἐργασία στὴν ὁποία δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν οἱ τρεῖς αὐτὲς προτάσεις. Ὅχι, ἡ δική μου ἐργασία εἶναι χωρὶς περιεχόμενο. Ἕνας ἀπλὸς βιοπορισμός».

Καὶ ποῖος δὲν ἔχει τέτοιες στιγμῆς στὴν ζωὴ του... Στιγμῆς ποὺ ἡ ἐργασία μας, εἴτε ὑψηλὴ εἴτε ἀπλὴ εἶναι, μᾶς φαίνεται σὰν μιὰ ρουτίνα χωρὶς περιεχόμενο. Αὐτὲς τὶς στιγμῆς, ὡς στρέφωμε τὸ βλέμμα μας πρὸς τὸν σταυρὸν ποὺ ἔχομε τυχὸν ἐπά-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 430 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

σαν τὴν ζωὴν των δι' Αὐτόν, περιφρονήσαντες τὰ πάντα καὶ ἐκουσίως ἔνεκεν τῆς δόξης τοῦ Ὀνόματός Του. Ἐζήσεν ὁ Κύριος ἓνα τόσον σύντομον βίον ἐπὶ τῆς γῆς, κί' ὅμως ἡ ἀνθρωπότης ἀριθμεῖ ἕκτοτε τὴν ἱστορίαν της ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἔτους τῆς γεννήσεώς Του. Ἀνυψώθη μεταξὺ δύο ληστών ἐπάνω εἰς τὸ ἰκρίωμα τοῦ Σταυροῦ, κί' ὅμως ὁ Σταυρὸς Του ἀπέβη τὸ ἀγιώτερον σύμβολον καὶ τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον εἰς χεῖρας τῶν πιστῶν ἀνθρώπων. Καὶ πολὺ πρὸ ἐπάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἴσταται ἡ ἀκαταμάχητος γοητεία Του. «Μὲ τὰ τρυπημένα χέρια Του κατενίκησε αὐτοκρατορίες καὶ ἔστρεψε τὸ ρεῦμα τῶν αἰώνων ἀπὸ τὸ κανάλι Του», καθὼς εἶπεν ὁ Ρίχτερ.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχ. ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΛΕΝΗΣ

νω στὸν τοῖχο τοῦ ἐργαστηρίου ἢ τοῦ γραφείου μας καὶ ἄς σκεπτόμεθα ὅτι ἡ ἐργασία μας εἶναι κάποτε ἕνας ἀπὸ τοὺς σταυροὺς ποὺ καλοῦμεθα, ὡς χριστιανοί, νὰ ἄρωμε. Εἶναι κατὰ κάποιο τρόπον μιὰ συμμετοχὴ εἰς τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ ἐργασία μας σήμερα ὀρισμένες φορὲς ἕνα, ὑπὸ σύγχρονον μορφήν, μαρτύριον. Ἐὰν ἔτσι ἀντιμετωπίσωμε τὴν ἐργασία μας, τότε ἀποκτῶ αὐτὴ καὶ ἕνα λυτρωτικὸ νόημα καὶ περιεχόμενο.

Ἐπλησίασε ἕνας διαβάτης μερικοὺς λατόμους ποὺ ἔσπαζαν πέτρες καὶ ἐρώτησε τὸν πρῶτο, «πῶς πάει ἡ δουλειά;». «Σκλαβιά, κούρασι, ἰδρώτας», ἦταν ἡ ἀπάντησι. Προχώρησε πρὸ πέρα καὶ ἐρώτησε τὸν δεύτερο τὴν ἴδια ἐρώτησι. «Κουράζομαι, ἀλλὰ συντηρῶ ἐντιμα τὴν οἰκογένειά μου. Καὶ ὅταν τὸ βράδυ γυρίζω κουρασμένος σπíti, βλέπω τὰ γελαστὰ πρόσωπα τῶν παιδιῶν μου καὶ εὐφραίνομαι. Αὐτὸς ὁ κόπος δίνει μιὰ ἄνετη καὶ ἀξιοπρεπῆ ζωὴ εἰς τὴν οἰκογένειά μου». Ἐρώτησε τὸν τρίτο λατόμο παρὰ πέρα, «ἔσεῖς τί λέτε;». «Σκεφθῆτε ὅτι μ' αὐτὲς τίς πέτρες θὰ κτισθῆ ὁ καθεδρικός ναὸς τῆς πόλεως μέσα στὸν ὅποιο θὰ ἤχουῦν συνεχῶς δοξολογίαις πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐγὼ θὰ ξέρω ὅτι συνήργησα γιὰ νὰ δοξάζεται ὁ Θεὸς μέσα σ' αὐτὸν τὸν ναὸ ποὺ πολλὰς πέτρες του πέρασαν ἀπ' τὰ χέρια μου».

Ὁ ἄνθρωπος δηλ. δίδει νόημα εἰς τὴν ἐργασία του. Καὶ εἶναι δυνατὸν, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχη μιὰ πνευματικὴ καλλιέργεια, νὰ δίδῃ νόημα καὶ εἰς τὴν ἀπλούστερη ἐργασία. Ἀντιστρόφως καὶ ἡ ἱερώτερη ἐργασία χάνει τὸ νόημά της, ὅταν δὲν ὑπάρχη τὸ ἀνάλογο πνευματικὸ ἔρμα σ' αὐτὸν ποὺ τὴν κάνει.

Ἄς καλλιεργήσωμε λοιπὸν ἐσωτερικὰ τὸν ἑαυτὸ μας ἔτσι, ὥστε νὰ βλέπωμε τὴν ἐργασία μας σὰν μιὰ δημιουργικὴ συνεργασία μὲ τὸν Θεό, πρὸς πρακτικοποίησιν τῆς ἀγάπης μὲ ἀπώτερο σκοπὸ τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ. Τότε θὰ εὐλογῆ πλοῦσια ὁ Θεὸς τὴν ἐργασία μας καὶ τὴν ζωὴν μας, ὥστε νὰ εἶναι δημιουργικὴ, ἐπιτυχημένη καὶ εὐτυχής.

Ἄρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΚΑΘΡΕΠΤΙΔΗΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ *

Ἡ ὕπαρξις, ἐν προκειμένῳ ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἔχομεν ἀναφέρει, εἰς τοὺς ἀνωτέρω χώρους τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἐτέρων ἐποικοδομητικοῦ περιεχομένου βιβλίων ὀρθοδόξου φρονήματος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, Ἀγγλικὴν, Γαλλικὴν καὶ Γερμανικὴν γλῶσσαν, θὰ ἠδύνατο πολλὰ νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἐν λόγῳ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας προστάθειαν.

Νομίζομεν, ὅτι καλὸν εἶναι νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰς Ἱερατικὰς καὶ Θεολογικὰς Σχολὰς ἢ διδασκαλία, ὡς πρωτεύοντος μαθήματος, μᾶς ξένης γλώσσης καὶ νὰ ληφθῶσιν ἅπαντα τὰ ἀπαραίτητα ἐκεῖνα μέτρα διὰ τὴν τελείαν ἐκμάθησιν ταύτης, συγχρόνως δὲ νὰ εἰσαχθῶσι καὶ διδάσκωνται ποιμαντικά τινα μέτρα διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τοῦ τουρισμοῦ.

Ἐπὶ τούτοις, εἰς τὸ πλαίσια τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, δύνανται νὰ λαμβάνωσι χώραν ποιμαντικά σεμινάρια, εἰς τὰ ὁποῖα μετ' ἀκρόασιν ἐμπείρων ὀμιλητῶν, νὰ λαμβάνωνται μέτρα διὰ τὸ ποιμαντικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἔργον εἰς τὸν τομέα τοῦ τουρισμοῦ, ἐκεῖ ἔνθα ὑπάρχει οὗτος ὡς πρόβλημα.

Βεβαίως ὀξύτερον τίθεται ἐνώπιον ἡμῶν τὸ πρόβλημα τοῦ Ἐκκλησιασμοῦ τῶν Ὀρθοδόξων ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν τουριστῶν, κυρίως λόγῳ ἐλλείψεως λατρευτικῶν χώρων καὶ ἱερέων.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐκ περιτροπῆς καὶ κατὰ τὰς καθημερινὰς ἡμέρας, ἐνίοτε δὲ καθίσταται δυσχερὲς κατὰ τὰς Κυριακάς, δέον νὰ «ἐπιστρατεύωνται» ἱεραποστολικῶς οἱ Ἐφημέριοι τῶν πλησιεστέρων περιοχῶν καὶ νὰ χρησιμοποιῶνται ἅπαντα τὰ ὑπάρχοντα «ἐξωκκλήσια», ἢ καὶ νὰ καθιερωθῇ τύπος αὐτοκινήτου μεταβαλλομένου εἰς Ναῦδριον, τὸ ὁποῖον μετακινούμενον θὰ ἐξυπηρετῇ τὰς λατρευτικὰς ἀνάγκας τῶν περιοχῶν ἐκείνων, αἵτινες στεροῦνται Ἱεροῦ Ναοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἐνοριακῆς δράσεως νὰ διοργανώσῃ ἐκδρομὰς εἰς τινὰς ἐκκλησιαστικὰς χώρους, ὡς λ.χ. Ἀποστολικούς, μοναστικούς κ.ά., καὶ νὰ συνδυάζῃ πάντοτε λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις μετὰ ψυχαγωγί-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 432 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

κῶν τοιούτων, διότι, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ θὰ γνωρίσωσι τὸν θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅστις εὐρίσκεται ἐκπεφρασμένος ἔτι περισσότερον εἰς τινὰς ἱεροὺς τόπους.

Ἔτερον σημεῖον, τὸ ὁποῖον δεόν νὰ ἀπασχολήσῃ πάντα ἐργαζόμενον περὶ τὸ ποιμαντικὸν ἔργον ἔναντι τοῦ τουρισμοῦ εἶναι ἡ ἔντιμος μεταχείρισις, ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, τῶν ξένων τουριστῶν.

Υπάρχουν περιπτώσεις, καθ' ἧς δημιουργεῖται ὑπὸ τῶν Ὁρθόδοξων Ἑλλήνων κλίμα ἐκμεταλλεύσεως τῶν ξένων, εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ κυρίως τὴν ἐνοικίασιν δωματίων καὶ τὴν προσφορὰν τροφῆς ἢ καὶ τὴν προθυμίαν ποικίλης «ἐξυπηρετήσεως!».

Ἔργον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι, ἵνα διὰ τῶν ἐργατῶν τῆς πληροφόρησῃ τὸ Ὁρθόδοξον πλήρωμα, ὅτι εἶναι μὲν δίκαιον νὰ ἀμοιβεταί τις ἐργαζόμενος, ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι ἠθικὸν νὰ ἐπιχειρῆται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἡ ἀπόκτησις «ἀγαθῶν», ἅτινα δὲν εὐρίσκονται ἐντὸς τοῦ πεδίου τοῦ νομίμου κέρδους, ἀλλὰ συνηγοροῦσι ὑπὲρ τῆς ἐκμεταλλεύσεως ἀνθρώπων, οἵτινες χρήζουσι ἠθικῆς τιμῆς καὶ στοιχειώδους τοῦλάχιστον συμπαράστασεως.

Συγχρόνως δὲ πρὸς τὰ ἀνωτέρω καὶ ἡ καθ' ὅλου συμπεριφορὰ ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων θὰ πρέπει νὰ προσαρμόζεται εἰς τοὺς κανόνας τῶν καλῶν τρόπων, ἄλλως ὑπάρχει κίνδυνος δυσφημίσεως ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἡμῶν, τὸσον ὡς Ἑλλήνων πολιτῶν, ὅσον καὶ ὡς Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν προσκυνήματα, καλὸν εἶναι, ὅπως εἰς αὐτὰ ἐκτίθενται καὶ προβάλλωνται ἡ Ὁρθόδοξος Τέχνη, τὰ ἱστορικὰ ἡμῶν κειμήλια, αἱ μαρτυρίαι τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καθ' ἅπασαν τὴν ροὴν τῶν χρόνων καὶ εἴ τι ἕτερον ἤθελε συμβάλλει εἰς τὴν προβολὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς τμήματος τῆς ὅλης Ὁρθοδοξίας, καὶ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου.

Εἰς τὰ ἐν λόγῳ ἐκτιθέμενα ἀντικείμενα - κειμήλια δεόν, ὅπως καὶ εἰς ξένας γλώσσας ἀναγράφηται ἡ ἱστορία καὶ ἡ ὀρθόδοξος σημασία αὐτῶν.

Ἔτερον πρόβλημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Τουρισμοῦ, ἀπὸ ποιμαντικῆς τοῦλάχιστον ἐπόψεως, εἶναι ἡ μετακίνησις τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὰς πρῶινὰς ὥρας τῶν Κυριακῶν.

Ποιμαντικά Θέματα

ΤΟ ΔΙΠΛΑΣΙΟΝ ΧΑΡΙΣΜΑ

Τὸ μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως τελείται, ὡς γνωστόν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πρὸς τοῦτο καθωρισμένου «τυπικοῦ», καὶ ἄρα ἀποτελεῖ ἐκκλησιαστικὴν π ρ ᾱ ξ ι γ σαφῶς προσδιωρισμένην. Ὅλοι γνωρίζουν τὸν τύπον καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ ἱεροῦ τούτου μυστηρίου. Ἄλλ' ἐνῶ οὐδεὶς ἀρνεῖται θεωρητικῶς ἢ καὶ ἀμφισβητεῖ τὴν σημασίαν, τὸ βάθος καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ μυστηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως, ἐν τούτοις πλείστοι ἐξ ἡμῶν διατηροῦμεν πολλὰκις εἰς τὸ πνευμά μας μίαν ἀπλουστευμένην εἰκόνα αὐτοῦ. Ἐκ πολλῶν ἐνδείξεων, ἀποδείξεων, μαρτυριῶν καὶ γεγονότων προκύπτει ἀδιάστως, ὅτι ἡ ἀσύλληπτη ἀξία καὶ σημασία τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως ἐξασθενεῖ ὑπὸ τὴν πίεσιν μιᾶς (ἀσυνειδήτως σκοπίμου) διωματικῆς ἀπλουστεύσεως τῆς ἐννοίας τοῦ μυστηρίου τούτου.

Ἡ θέσις αὕτῃ ἔναντι τοῦ μυστηρίου τῆς Μετανοίας εἶναι

Νομίζομεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐν συνεννοήσει καὶ μὲ τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον θὰ πρέπει νὰ ἐφοδιάσῃ ἅπαντα τὰ μέσα συγκοινωνίας διὰ δίσκων Θ. Λειτουργίας καὶ λοιπῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ νὰ προτρέπωνται οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὰ μέσα ταῦτα, ὅπως συνδέωνται, διὰ τοῦ ραδιοφώνου, μετὰ τῶν πλησιεστέρων ραδιοφωνικῶν σταθμῶν, διὰ τὴν μετάδοσιν καὶ ἀκρόασιν τῆς Θ. Λειτουργίας, γεγονόνς ὅπερ, καθ' ἡμᾶς, θὰ δημιουργήσῃ μίαν ἀνάλογον ἀτμόσφαιραν θρησκευτικοῦ περιεχομένου εἰς τοὺς ταξιδεύοντας. Συγχρόνως δὲ κρίνεται ἀπαραίτητος καὶ ἡ κοσμία κατὰ πάντα συμπεριφορὰ πάντων τῶν εἰς τὰ συγκοινωνιακὰ μέσα ἐργαζομένων καὶ ἡ ἀποφυγὴ «ἐξωφρενικῆς», κακογούστου ἐνίοτε μουσικῆς — εἰς ἐκκοφαντικὸν τόνον — εἰς τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας.

Εἰς τὰ ταξείδια δὲ ταῦτα συμβαίνουσιν ἐνίοτε καὶ ἀτυχήματα ἔργον λοιπὸν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς νὰ συμπαρίσταται εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας, ἐπειδὴ ἡ ἀπουσία ταύτης, καθ' ὃν χρόνον μάλιστα συμπαρίστανται πλεῖστοι ὅσοι ἔτεροι μὴ Ἐκκλησιαστικαὶ ὑπηρεσίαι, δημιουργεῖ ἀσφαλῶς δυσχερῆ προβλήματα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπίδρασιν καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κόσμον.

(Συνεχίζεται) Ἀρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΤΡΙΒΙΖΑΣ, πτ.Θ. Μ. Ph.

ἀσφαλῶς εὐλογία. Ἐξ ὧν τῶν ἱερῶν μυστηρίων καὶ τῶν λοιπῶν ἀγιαστικῶν πράξεων, τὸ μυστήριον τοῦτο ἔχει περισσότερον φανεράν σχέσιν μὲ τὸ θάθος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἕλην ὑπαρξίν τοῦ θρησκευομένου ἀτόμου. Ἡ Ἐξομολόγησις, ὡς πράξις, εἶναι μία ἀποκάλυψις τῶν κεκρυμμένων καὶ μία ἀνατομία τῶν μυχιῶν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ἐξ ὧν δὲ γνωρίζομεν σήμερον, ὄχι μόνον ἐκ τῆς μυστηριακῆς αὐτῆς περιοχῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν συμβαινόντων κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ψυχαναλυτικοῦ διαλόγου, δυσκόλως ἀνέχεται κάθε ἄνθρωπος μίαν τοιαύτην ἀποκάλυψιν τῶν ἐσωτερικῶν του βιωμάτων καὶ τῶν ψυχικῶν του καταστάσεων.

Ἡ πραγματικότης αὐτὴ ὑπογραμμίζει τὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας πρόκειται νὰ συναντήσῃ ὁ Ἐξομολόγος, ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἐφαρμόσῃ μὲ συνέπειαν τὴν ἐντολήν, τὴν ὁποίαν λαμβάνει ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον διὰ τοῦ Ἐνταλτηρίου Γράμματος. Τὸ Γράμμα αὐτὸ ὀρίζει ὅτι ὁ ἐντολοδόχος πνευματικὸς ὀφείλει «ἀποδέχεσθαι τοὺς λογισμοὺς πάντων, τῶν ἐπὶ ἐξομολογήσει τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων προσερχομένων (σοί), καὶ ἀνακρίνειν αὐτοὺς καὶ τὰ θάθη τῶν καρδιῶν αὐτῶν, ἐρευνᾶν τὰ διανοήματα καὶ τὰς πράξεις καταμανθάνειν» (Πηδάλιον, σελ. 758). Ὁ Πνευματικὸς πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὰ θάθη τῶν καρδιῶν καὶ νὰ ἀνακρίνῃ καὶ ἐρευνᾷ τὰ θάθη αὐτά.

Ἡ ἐντολὴ αὐτὴ τοῦ Ἐνταλτηρίου Γράμματος πολλάκις ἀξιούται ἐλαχίστου σεβασμοῦ ἢ καὶ ἀγνοεῖται παντελῶς καὶ οὕτως ἡ τέλεισις τοῦ ἱεροῦ μυστηρίου περιορίζεται εἰς μίαν ἐπιπολαίαν καὶ ἐπιφανειακὴν σχέσιν μεταξὺ ἐξομολόγου καὶ ἐξομολογουμένου. Ἄλλ' ἢ δυσκολία ἐνταῦθα δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὸν ἐξομολογούμενον, ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ εἶναι «πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν» (Ρωμ. 7, 14), ἀντιδρᾷ πολλάκις ποικιλοτρόπως εἰς τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς ἀνατομίας καὶ προβάλλει «ἀντίστασιν» εἰς τὰς προσπάθειάς τοῦ Πνευματικοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν Πνευματικόν. Ὁ τελευταῖος, πρὶν ἐπιχειρήσῃ νὰ γνωρίσῃ τὰ θάθη τῶν εἰς αὐτὸν προσερχομένων, ὀφείλει νὰ εἶναι ἐξοικειωμένος μὲ τὰς βυθοσκοπήσεις εἰς τὴν περιοχὴν τῆς ἰδικῆς του ἐσωτερικότητος. Εἰς τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο ἀξίζει νὰ ἐνθυμηθῇ κανεὶς τὴν λεπτὴν παρατήρησιν τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὸ Ἐξομολογητῆριόν του καὶ μάλιστα εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, ἔνθα ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ Πνευματικοῦ.

Ἄπειθυγόμενος ὁ ἅγιος Πατὴρ πρὸς τὸν Πνευματικόν, σημειώνει τὰ ἑξῆς: «Μὰ δὲν φθάνει μόνον νὰ ἔχῃς ἓνα ἀπλοῦν χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀλλ' εἶναι χρεῖα νὰ ζητήσῃς καὶ σὺ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ σοῦ δώσῃ διπλάσιον (ἵνα μὴ λέγω πολλαπλάσιον) χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καθὼς καὶ ὁ Ἐλισσαῖος τὸ ἐζήτησεν

ΕΝΟΡΙΑΚΑ

ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ*

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν πείραν τῆς λειτουργίας τοῦ «Φροντιστηρίου Στελεχῶν Ἐκκλησιαστικῆς Προνοίας», κατεβλήθη μὲν προσπάθεια στρατολογήσεως νέων σπουδαστῶν μεταξύ τῶν συνεργατῶν τῶν ἐνοριακῶν φιλοπτῶχων ταμείων, πλὴν ὅμως δὲν ἐβασίσθημεν εἰς τὴν βοήθειαν τῶν ἐνοριῶν. Προέβημεν εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν ὑποψηφίων μέσῳ τῶν σπουδαστῶν τοῦ δευτέρου τμήματος τῆς Σχολῆς καὶ τοῦ κύκλου τῶν συνεργατῶν αὐτῆς, καθὼς καὶ μεταξύ τῶν ἀποφοίτων τοῦ Φροντιστηρίου ὑποψηφίων κατηχητῶν καὶ κατηχητριῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διευκολύνετο περισσότερο καὶ ἡ εἰσαγωγή τῶν νέων σπουδαστῶν εἰς τὴν βαθμιαίως δημιουργου-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 435 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

ἀπὸ τὸν Ἥλιον. Ἐγεννηθήτω δὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπὶ σοὶ διςσῶς ἐπ' ἐμέ'. (Δ' Βασιλ. 2, 9)· διὰ τὴν ἡμπορήσ με αὐτὸ καὶ τὸν ἑαυτὸν σου γὰ κυβερνᾷς καὶ τοὺς ἄλλους».

Εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν ἡ παρατήρησις αὐτῆ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου προσλαμβάνει ὄλως ἰδιαιτέραν σημασίαν. Ὁ Πνευματικός, διαβιῶν ἐντὸς ἐνὸς κόσμου συγκεχυμένου καὶ διατεταραγμένου ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, ἔχει πράγματι ἀνάγκην διπλάσιου πνεύματος. Ἡ ἀναστροφή του μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐνὸς τοιούτου κόσμου, συνεπάγεται κινδύνους καὶ παγίδας, αἱ ὁποῖαι δυσκολεύουν τὸ ἔργον τῆς ἀνιχνεύσεως τῶν θαθέων τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ἡ ἀνάκρισις καὶ ἡ ἔρευνα τῶν θαθέων αὐτῶν προϋποθέτει ὄντως διπλάσιον χάρισμα, διότι πᾶσα προσπάθεια τοῦ Πνευματικοῦ ἔχει πάντοτε δύο ὄψεις. Καθ' ὃν χρόνον δηλ. ἐπιχειρεῖ γὰ ἔρευνῆσιν οὗτος τὰ θάθη τοῦ ἐξομολογουμένου, διαλέγεται συγχρόνως πρὸς ἑαυτὸν. Ἐπικαλεῖται τὴν ἀτομικὴν του ἐμπειρίαν καὶ καθοδηγεῖται ὑπὸ τῆς ἐμπειρίας αὐτῆς. Ἄνευ αὐτοῦ τοῦ διαλόγου τὸ ἔργον τοῦ Πνευματικοῦ μεταπίπτει εἰς μίαν τυπικὴν ἐνέργειαν, ἡ ὁποία «ἀπλουστεύει» τὸ ἱερὸν μυστήριον καὶ συγχρόνως ἀρνεῖται τὴν Ἐντολὴν τοῦ Ἐνταληρίου Γράμματος. Διὰ τοῦτο ὁ Πνευματικός ὀφείλει ἀμελλητῇ γὰ ἐκζητῆ παρὰ τοῦ Θεοῦ διπλάσιον (καὶ πολλαπλάσιον) χάρισμα.

μένην πνευματικὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Σχολῆς καὶ εἰς τὴν ἀπὸ μέ-
ρους αὐτῶν συνέχισιν τῆς παραδόσεως τῆς Σχολῆς.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν εἶναι τὸ ἀκόλουθον:

Εἰς τὸ πρῶτον τμήμα τῆς Σχολῆς ἐνεγράφησαν καὶ παρηκο-
λοῦθησαν ἀνελλιπῶς τὰ μαθήματα 49 σπουδασταί. Ἐξ αὐτῶν 13
ἄρρενες καὶ 36 θῆλεις. Εἶναι δὲ ἐνδιαφέρον νὰ ἀναφερθῆ, ὅτι ἐξ
αὐτῶν 30 ἦσαν ἡλικίας κάτω τῶν 30 ἐτῶν. Ἐξ ἀπόψεως ἐπαγγέλ-
ματος ἦσαν: 17 ὑπάλληλοι δημόσιοι ἢ ἰδιωτικοί, 15 φοιτηταὶ ἢ
σπουδασταὶ ἀνωτάτων Σχολῶν, 4 Μοναχαί, 1 Χημικός, 3 καθηγή-
τρια, 1 ἀδελφὴ Νοσοκόμος, 1 σχεδιάστρια, 1 διακοσμήτρια, 1
ἔμπορος καὶ 5 οἰκιακά. Ἐξ ἀπόψεως προσφορᾶς ἐθελοντικῆς ἐρ-
γασίας ἦσαν 23 Κατηχηταὶ καὶ Κατηγήτριαι, 3 ὁμαδάρχαι, 1 εἰς
ἐνοριακὸν φιλόπτωχον ταμεῖον, 4 εἰς ἴδρυμα Μονῆς, 1 ἐπισκέ-
πτρια ἀσθενῶν, 2 ἐθελονταὶ ΕΕΣ, 1 εἰς τὸ «Πορευθέντες», 2 εἰς
τὸ Σῶμα Ἑλλήνων Προσκόπων.

Ἡ τοιαύτη προσέλευσις τῶν σπουδαστῶν τῆς Σχολῆς ἐξη-
σφάλιζε κατὰ τὸν καλλίτερον δυνατὸν τρόπον καὶ τὴν χρησιμο-
ποίησιν τῶν γνώσεων, τὰς ὁποίας οἱ σπουδασταὶ θὰ ἀπέκτων εἰς
τὴν Σχολὴν καὶ δὲν ἐδημιούργει δι' ἡμᾶς πρόβλημα ἀξιοποιήσεως.
Πάντως εἶναι ἐνδεικτικὸν τὸ γεγονός, ὅτι μόνον μία σπουδάστρια
τοῦ νέου αὐτοῦ κύκλου προσφέρει ἐθελοντικὴν ἐργασίαν εἰς τὰ
πλαίσια τῶν ἐνοριακῶν φιλοπτῶχων ταμεῖων³².

10) Ἡ βασικὴ προσφορὰ τῆς Σχολῆς εἰς τὴν
Ἑκκλησίαν.

Κατὰ τὴν ἐορταστικὴν ἐκδήλωσιν τῆς 8.12.1970 ἐπὶ τῇ ὑπο-
δοχῇ τῶν σπουδαστῶν τοῦ πρώτου τμήματος τῆς Σχολῆς ὑπε-
γραμμίσθη μεταξὺ ἄλλων, ὅτι ἀκύριος σκοπὸς τοῦ ποιμαντικοῦ
ἔργου τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἐνταξίς τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν λαὸν
τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐνσωμάτωσις δηλαδὴ αὐτῶν εἰς τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ,
εἰς τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ λυτρώσις αὐτῶν.

Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀποτελεῖ διεργασίαν, ἡ ὁποία
ἔχει τὴν πηγὴν τῆς εἰς τὸν ἴδιον τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος δὲν
σῴζεται π.χ. διὰ μιᾶς προσπαθείας, ἡ ὁποία ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν διά-
πλασιν τοῦ χαρακτῆρος, εἰς τὴν ἐξέλιξίν του εἰς ἡθικὴν προσωπικό-
τητα. Ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ λυτρώσῃ τὸν ἑαυτόν του. Ἡ

32. Τὸ παρὸν κείμενον συνετάγη ἀρχᾶς τοῦ ἔτους 1973 καὶ δι' αὐτὸν
τὸν λόγον δὲν περιλαμβάνει στοιχεῖα τῶν ἀποφοίτων τῆς τρίτης σειρᾶς
τῆς Σχολῆς.

« Ε Ο Ρ Τ Ο Λ Ο Γ Ι Ο Ν » *

Τρίτη τῆς στ' ἑβδομάδος

Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τοῦ Τυφλοῦ.

Τετάρτη τῆς ς' ἑβδομάδος, πρὸ τῆς Ἀναλήψεως

(12 Μαΐου — 15 Ἰουνίου).

Ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Μετὰ τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Πάσχα συμπάλλεται καὶ ἡ Ἀκολουθία τῆς εὐρέσεως τῆς ἱερᾶς καὶ θεομητορικῆς ἀγίας Εἰκόνης τῆς « Ὑπαπαντῆς » καλουμένης τῆς οὔσης ἐν Καλαμάτα τῆς Πελοποννήσου.

Πέμπτη τῆς στ' ἑβδομάδος

(13 Μαΐου — 16 Ἰουν.).

Τὴν Ἀνάληψιν ἑορτάζομεν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7. Κυριακὴ Ζ' ἀπὸ τοῦ Πάσχα

(16 Μαΐου — 19 Ἰουνίου).

Τὴν ἐν Νικαίᾳ πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἑορτάζομεν τῶν Τριακοσίων Δέκα καὶ Ὀκτῶ (318) Θεοφόρων Πατέρων. Τὸ ἑσπέρας ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων Πατέρων.

Ἐν Πρεβέζῃ:

Τῶν δσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν καὶ τῶν « θείων Συνόδων συνηγῶρων » καὶ ἀρχιεπισκόπων Νικοπόλεως: Ἡλιοδώρου, Δογάτου, Ἀττικοῦ καὶ Ἀναστασίου.

Παρασκευὴ τῆς Ζ' ἑβδομάδος

Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 436 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

σωτηρία του εἶναι καρπὸς τῆς ἐνώσεως μετὰ τὸ Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐκκλησιαστικοποιήσεώς του. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον κηρύσσομεν ὅτι ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει σωτηρία. Ὁ ἄνθρωπος, διὰ τῆς ἐνσωματώσεώς του εἰς τὸ θεανθρώπινον σῶμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶναι ἡ Ἐκκλησία, νικᾷ τὸν θάνατον καὶ τὴν φθοράν. Ἡ ἀνθρωπίνη του φύσις ἀποκτᾷ τὴν πρώτην αὐτῆς ὠραιότητα καὶ τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῆς.

(Συνεχίζεται)

Πρεσβ. ΑΝΤΩΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Σάββατον πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς

(22 Μαΐου — 25 Ἰουν.).

Μνήμην ἐπιτελοῦμεν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων εὐσεβῶν ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως αἰωνίου.

8. Κυριακὴ η' ἀπὸ τοῦ Πάσχα (23 Μαΐου — 26 Ἰουνίου).

Τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν.

Δευτέρα μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν

(24 Μαΐου — 27 Ἰουν.).

Αὐτὸ τὸ Πανάγιον καὶ ζωοποιὸν καὶ παντοδύναμον ἑορτάζομεν Πνεῦμα, τὸν ἕνα τῆς Τριάδος Θεόν, τὸ ὁμότιμον, καὶ ὁμοούσιον, καὶ ὁμόδοξον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

Σάββατον μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν

Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς.

9. Κυριακὴ Α' Ματθαίου. 9ῃ ἀπὸ τοῦ Πάσχα. Ἁγίων

Πάντων (30 Μαΐου — 3 Ἰουλίου).

Τὴν τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης ἐν Ἀσίᾳ, Λιβύῃ, καὶ Εὐρώπῃ, Βορρᾷ τε καὶ Νότῳ, Ἁγίων Πάντων ἑορτὴν ἑορτάζομεν.

Κυριακὴ Β' Ματθαίου. 10ῃ ἀπὸ τοῦ Πάσχα

(6 Ἰουνίου — 10 Ἰουλίου).

Τὴν μνήμην ἑορτάζομεν πάντων τῶν Ὁσίων Πατέρων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθω λαμφάντων.

Πρὸς δέ Τὴν Σύναξιν τῶν ΚΓ' Λεσβίων Ἁγίων καὶ τὴν τῆς ἁγίας Θεοδώρας, βασιλίσσης Ἄρτης, ἐν Σερβίῳ (Κοζάνης).

Κυριακὴ Γ' Ματθαίου. 11ῃ μετὰ τὸ Πάσχα

(13 Ἰουν. — 17 Ἰουλ.).

Τὴν μνήμην ἑορτάζομεν Πάντων τῶν Νεομαρτύρων (ἀπὸ τῆς ἀλώσεως).

(Συνεχίζεται)

Οἰκονόμος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΛΑΤΑΝΙΤΗΣ

ΙΕΡΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Κατά τὰς ἐκλογὰς τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πρὸς ἀνάδειξιν νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου, διεξαχθεῖσας τὴν 27ην Νοεμβρίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Πλάκας, ἀνεδείχθη τὸ νέον Διοικ. Συμβούλιον τοῦ Ἱ. Συνδέσμου. Οἱ ἐκλεγέντες εἶναι οἱ ἑξῆς, κατὰ σειρὰν ἐπιτυχίας: 1) Αἰδ. Νικόλαος Αὔγερινόπουλος. 2) Αἰδ. Κων/νος Γερασιμόπουλος. 3) Αἰδ. Γεώργ. Χατζηδογιαννάκης. 4) Αἰδ. Δημήτριος Δρίτσας. 5) Αἰδ. Ἐμμ. Βολουδάκης. 6) Αἰδ. Σπυρ. Κοράκης καὶ 7) Αἰδ. Νικ. Φίλιας. Παραιτηθέντος τοῦ π. Νικ. Φίλια, εἰσηλθεν εἰς τὸ Συμβούλιον ὁ ἀμέσως ἐπόμενος Αἰδ. Δημ. Πλατῆς.

Τὸ Σάββατον 30.11.1974 καὶ περὶ ὥρον 1100' π.μ. συνεκροτήθη εἰς Σῶμα τὸ νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον διὰ φανερᾶς ψηφοφορίας. Πρόεδρος ἀνεδείχθη ὁ Αἰδ. Νικόλαος Αὔγερινόπουλος, ἀντιπρόεδρος ὁ Αἰδ. Σπυρίδων Κοράκης, Γεν. Γραμματεὺς ὁ Αἰδ. Δημήτριος Δρίτσας καὶ Ταμίας ὁ Αἰδ. Γεώργ. Χατζηδογιαννάκης.

Εὐθὺς μετὰ τὴν εἰς Σῶμα συγκρότησιν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου, ἐπεσκέφθησαν τὰ Μέλη αὐτοῦ τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, πρὸς τὸν ὁποῖον ὑπέβαλον υἱϊκῶς τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν διαβεβαίωσιν τῶν αἰσθημάτων ὑπακοῆς καὶ ἀφοσιώσεως ἀπάντων τῶν Μελῶν καὶ ἐξητήσαντο τὰς πατρικὰς εὐλογίας αὐτοῦ πρὸς ἐπιτυχίαν καὶ εὐδόωσιν τῶν σκοπῶν τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου. Ἐξετέθησαν ἐν συντομίᾳ τὰ καίρια προβλήματα, ὧν τὸ νέον Διοικ. Συμβούλιον θὰ ἐπιληφθῆ. Ὁ Μακαριώτατος συνεχάρη τὸν Διοικ. Συμβούλιον καὶ ὑπεσχέθη πᾶσαν δυνατὴν συμπαράστασιν εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ, ὑπογραμμίσας ἐν ταυτῷ ὅτι, παραλλήλως πρὸς τὰς λοιπὰς δεδικοιολογημένας ἐπιδιώξεις τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου, ὀφείλει Οὗτος νὰ ἀναπτύξῃ ἐνισχυμένην δραστηριότητα εἰς τὸν πνευματικὸν τομέα, συμβάλλων οὕτω εἰς τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ποικίλων προβλημάτων τῆς σημερινῆς χριστιανικῆς κοινωνίας καὶ δικαίων οὕτω τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν εἰς τὴν σημερινὴν πραγματικότητα.

Ἐκ τοῦ Διοικ. Συμβουλίου

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πρωτ. Ν. Αὔγερινόπουλος

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

Πρωτ. Δημ. Δρίτσας

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ *

5. Ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἐπίσης, ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ μιᾶ διεσπασμένη καὶ ἐγωπαθῆ κατάστασι ἀντιπιθεμένων ἀτομικοτήτων, ἐπανερχεται στὴν κατὰ φύσει τῆς πραγματικότητας, πὺ εἶναι ἡ ἱστορικὴ φανέρωσί τῆς ὡς «κόσμος», ὡς «κοινωνία» καὶ «κοινότης». Ἐκεῖνος «ὁ ποτε οὐ λαός», τῆς πτώσεως καὶ τῆς «αἰγυπτιώδους» δουλείας γίνεται «νῦν λαὸς τοῦ Θεοῦ», λαὸς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐπαγγελίας, πὺ μέσα στὸν νέο χῶρο, τὸν ἐκκλησιολογικὸ, ἀποκτᾷ τὴν ἱστορικὴ συνείδησι τῆς ὄντολογικῆς ὑπάρξεώς του. Ὁ ἀτομισμὸς καὶ ἡ διαίρεσι ἀποβάλλονται ὡς αἰρετικὲς καταστάσεις, γιὰτὶ δὲν οἰκοδομοῦν τὴν κοινότητα καὶ οὐσιαστικὰ καταλύουν τὴν κοινωνία μετὰ τοῦ ἄλλου, τοῦ πλησίον. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐπιστρέφει καὶ πάλι στὰ φυσιολογικὰ ἀνθρωπολογικὰ του πλαίσια, ὡς κοινωνικὸ καὶ κοινωνοῦν ὃν πὺ εἶναι· κατανοεῖ οὐσιαστικὰ καὶ ἀποδέχεται τὴν παρουσία τοῦ ἄλλου, τοῦ «σύ». Ὁ ἄνθρωπος μέσα στὴν Ἐκκλησίᾳ εἰσέρχεται στὸν χῶρον τῆς ἀγάπης· μαθαίνει ν' ἀγαπᾷ καὶ ν' ἀγαπιέται σωστὰ καὶ ἀληθινὰ· ἀνακαλύπτει τὸ «μυστήριον τοῦ ἀδελφοῦ», τὸ ξεχασμένο καὶ καταλυμμένο ἀπὸ τὴν πρώτη ἐκείνη ἀδελφοκτόνον ἐνέργεια τοῦ Κάϊν. Πολὺ ὠραῖα ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος τονίζει ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ ἀδελφοῦ εἶναι ἓνα πραγματικὸ «μυστήριον» καὶ ἴσως, θὰ λέγαμε, τὸ πὺ ἀληθινὸ μυστήριον τῆς ζωῆς. Ἡ βίωσι δὲ τῆς ἀγάπης χαρακτηρίζει τὸν σωστὸ καὶ σεσωσμένο ἄνθρωπο, τὴν ὀλοκληρωμένη καὶ θεωρημένη προσωπικότητα· δείχνει ἀκόμη μιὰ ὑγιᾶ καὶ κατὰ φύσιν ἀνθρωπολογικὴν κατάστασι. Ὁ ἅγιος Ἐφραίμ ὁ Σύρος, στὰ ἀσκητικὰ του, διατυπώνει μιὰ βαθειὰ ἀνθρωπολογικὴ ἀλήθεια, πὺ οὔτε καὶ τὰ πλέον σύγχρονα συστήματα ψυχολογίας, ὅπως αὐτὴ τῆς ψυχολογίας τοῦ βάθους ἢ ὀποιασδήποτε ἄλλης ψυχολογίας ἢ γενικώτερα ἀνθρωπολογίας, δὲν ἔχουν ἐκφράσει· ὅτι δηλ. ὁ ἄνθρωπος πὺ δὲν μπορεῖ ν' ἀγαπήσῃ εἶναι πράγματι «βεβλαμμένος κατὰ νοῦν»!

Πόσο διαφορετικὰ ἀντιχεῖ σι' αὐτιά μας ἡ φράσι αὐτὴ τοῦ γέροντα ἀσκητοῦ Ἐφραίμ ἀπὸ ἐκείνη τοῦ «μεγάλου» σύγχρονου ἀνατόμου τῆς ἀνθρώπινης πραγματικότητος J. P. Sartre, πὺ εἶπε, καὶ τὸ ἔκαμε σύνθημά του ὁ κόσμος, ὅτι «ὁ ἄλλος εἶναι ἡ κόλασί μου»!

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 438 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

Ὁ ἅγιος Ἐφραίμ θὰ μᾶς βεβαίωνε πὼς αὐτὴ εἶναι μιὰ θέσι ἑνὸς «βεβλαμμένου κατὰ νοῦν» ἀνθρώπου καὶ ἑνὸς «βεβλαμμένου» καὶ ἀρρωστημένου κόσμου. Ὁ ἄλλος, ὁ «πλησίον» τοῦ Εὐαγγελίου ὄχι μόνο δὲν εἶναι «ἡ κόλασί μου» ἀλλὰ γίνεται ὁδὸς καὶ δυνατὸτης γιὰ τὴν εἴσοδό μου στὸν παράδεισο. Ὁ ἄλλος καὶ μάλιστα ὁ «ἐλάχιστος» ἄλλος ἀδελφός, ἐκπροσωπεῖ τὸν Χριστὸ καὶ φανερῶνει μιὰ νέα πραγματικότητα, τὴν πραγματικότητα τῆς κοινωνίας καὶ τῆς κοινότητος. Ὁ κόσμος σ' αὐτὴ τὴν ἀγαπητικὴ σχέσι τοῦ ἑνὸς πρὸς τὸν ἄλλο, συγκροτεῖται σὲ κοινωνία καὶ μετουσιώνεται στὴν πραγματικότητα τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶναι ἡ συνέχεια τοῦ ἐνσαρκωμένου Λόγου τοῦ Θεοῦ στὴν Ἱστορία. Ἔτσι ὁ κόσμος θεραπεύεται ἐκ τῆς «ἀρρωστίας» του, ὅπως λένε οἱ Πατέρες, καὶ ἀποκαθίσταται «εἰς τὸ ἀρχαῖον», ὅπως ἰδιαίτερα τονίζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης.

Ἡ ἀποκατάστασι «εἰς τὴν τελείαν υἰοθεσίαν», πού θέτει σὰν σκοπὸ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεύς, γίνεται μόνο διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀδελφοποιήσεως, διὰ τῆς ἐπανόδου στὴν πατρικὴν οἰκία, ὅπου ὁ «πλησίον» εἶναι καὶ γίνεται ἀδελφός. Ἡ ἀποκατάστασι αὐτὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο τελικά, παρὰ μιὰ θαυμαστὴ ἀπομάκρυνσι ἀπὸ τὴν κατάστασι τῆς ἀλλοτριώσεως «ἐν τῇ ξενιτείᾳ» καὶ ἐπάνοδος «εἰς τὰ οἰκεῖα», ὅπως τονίζεται ἀπὸ πολλοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας. Μέσα στὴν Ἐκκλησία δηλ. ὁ ἀληθινὸς κόσμος ξαναγεννιέται, ἀνανεώνεται καὶ πλουτίζεται «ἵνα ζῶν ἔχη» καὶ «περισθὸν» μάλιστα ζωῆς, κατὰ τὴν βιβλικὴ διδασκαλία (βλ. Ἰωάν. 10, 10), γιὰτὶ ὅπως καὶ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοσι κατανοήθηκε, «ἡ Ἐκκλησία εἶναι (οὐσιαστικῶς) ... ἡ βλαστανουσα ζωὴν», ἀλλὰ καὶ ἡ «ῥοδίνουσα καὶ ἀναγεννῶσα τοὺς ψυχικοὺς εἰς πνευματικοὺς» (Μεθόδιος Ὁλύμπου). Μέσα στὴν Ἐκκλησία ὁ κόσμος ἀπὸ κόσμος «σαρκικὸς» καὶ «ψυχικὸς», κόσμος πτώσεως, γίνεται κόσμος «πνευματικὸς», κόσμος λυτρώσεως καὶ σωτηρίας.

(Συνεχίζεται)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΠΑΤΡΩΝΟΣ

ΕΣΧΑΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΣ
ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ*

ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Τὸν Χριστὸν «ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν». Εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου μεγάλην δύναμιν ἀπέδιδον οἱ Ἀπόστολοι (Πράξ. β' 24,31,32· δ' 9, ε' 30· γ' 30,37· ιζ', 31· Α' Πέτρου α' 3,21· Α' Κορ. ιε' 12-15).

Τὸ φαιδρὸν καὶ χαρμόσυνον καὶ λαμπρὸν τῆς Ἀναστάσεως ἐξαίρεται ἐν τῷ κανόνι τοῦ Πάσχα, δι' εἰκόνων καὶ ὄρων εἰλημμένων 1ον) ἀπὸ τὸν γάμον. Ὁ τάφος θεωρεῖται «παστός» ἢ «παστάς» τ. ἔ. νυμφικὸς θάλαμος, ἐξ οὗ προῆλθεν ὁ Χριστὸς «ὡς νυμφίος» (τρ. 2ον Ε' ὠδῆς, Αἰώνων τρ. 4ον, Ματθ. κε', 6).

2ον) Ἀπὸ τὸν φυσικὸν κόσμον. Ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται «ὠραῖος λάμπων ἥλιος δικαιοσύνης, ἑξαστράπτων» (τρ. 1ον Α' ὠδῆς, 2ον Δ' ὠδῆς). Ὁ Δαμασκηνὸς δανείζεται τὸν ὄρον «ἑξαστράπτων» ἀπὸ τὴν Μεταμόρφωσιν, ὅτε ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ ἐγένετο «λευκὸς ἑξαστράπτων» (Λουκᾶ θ' 29) καὶ ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἀγγέλου, «οὗ ἡ ἰδέα ἦν ὡς ἀστραπῆ» (Ματθ. κη', 3) καὶ πιστεύει ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ μνήματος θά ὁμοίαζε μὲ ἀστραπὴν καὶ θά ἔλαμπεν ὡς ὁ ἥλιος, διότι τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ οὐδεὶς εἶδεν. Οἱ φρουροὶ δὲν ἠξιώθησαν νὰ ἴδωσιν αὐτήν. Ἡ τρομοκρατήσις αὐτῶν προῆλθεν ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Ἀγγέλου (Ματθ. κη' 2-4).

Τὸν ὄρον «ἐλαμψεν ἥλιος» ἐδανείσθη ὁ Δαμασκηνὸς ἐπίσης ἀπὸ τὴν Μεταμόρφωσιν (Ματθ. ιβ' 2, Ἐπιστ. Ἰερεμίου 67) καὶ τὸν ὄρον «δικαιοσύνης ἥλιον» ἀπὸ τὸν Μαλαχίαν δ' 2.

Τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἐκθειάζει ὁ Δαμασκηνὸς μὲ ὄρους τῶν ἐθίμων τοῦ πολέμου. 1) «θανατώσας ἢ πατήσας, καταργήσας τὸν θάνατον» (ἀπολυτίκιον. Ὑπακοή, ἑξαποστειλάριον, αἰώνων τρ. 2 Πάσχα), 2) «σκυλεύσας τὸν Ἄδην» (Αἰώνων Πάσχα τρ. 2ον), 3) «καθεῖλες τοῦ Ἄδου τὴν δύναμιν» (Κοντάκιον Πάσχα).

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 439 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

Ἡ σύστοιχος συντακτικῶς φράσις «θανατώσας τὸν θάνατον» εἶναι ἀπήχησις τοῦ «θανάτω ἀποθανεῖσθε» (Γενέσ. β', 17), δι' οὗ ὁ Δημιουργὸς ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τῶν πρωτοπλάστων, θέλων νὰ συγκρατήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπακοήν, καὶ τοῦ «οὐ θανάτω ἀποθανεῖσθε», δι' οὗ ὁ πονηρὸς ἐπέτυχε νὰ παρασύρῃ εἰς τὴν ἀνυπακοήν (Γενέσ. κ', 4). Ὁ πονηρὸς ἐπέτυχε κατ' οὐσίαν ἢ ποιῆν τὸ θάνατον νὰ ἐπιβληθῇ εἰς αὐτὸν (Εἰρ. Α' ὠδῆς, τρ. 2ον ΣΤ' ὠδῆς, Κοντάκιον, Ὑπακοή, ἔξαπ. Πάσχα).

Ὁ ὅρος «πατήσας τὸν θάνατον», ἔνθα ὁ θάνατος προσωποποιεῖται καὶ τίθεται ἀντὶ τοῦ Ἄδου, ὑπενθυμίζει τὴν σκηνὴν καθ' ἣν ὁ ἡττηθεὶς ἡγεμὼν προσήγετο ἐνώπιον τοῦ νικητοῦ, ὅστις ἐπάτει ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἡττηθέντος πρὸς ἐξευτελισμὸν καὶ ταπεινώσιν καὶ κατάργησιν τῆς ἐξουσίας του, δι' ὃ καὶ προστίθεται τὸ «καταργήσας θάνατον» (Ἐξ/ριον, Αἴν. τρ. 2ον, Πάσχα).

Ὁ ὅρος πάλιν «σκυλεύσας τὸν Ἄδην» εἶναι καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὰ ἔθιμα τοῦ πολέμου. Ὁ ἡττηθεὶς καὶ φονευθεὶς ἀντίπαλος ἐσκυλεύετο, δηλ. ἀφηροῦντο τὰ ὄπλα ἢ καὶ πάντα, ὅσα ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ. Ταῦτα ὀνομάζοντο «σκύλα». Τὰ σκύλα διαιμοιράζοντο οἱ νικηταὶ (Κριτῶν η', 6).

Ἡ σκύλευσις ἐθεωρεῖτο μεγάλη καταισχὺν. Σκύλα ἅτινα ἔλαβεν ὁ Χριστὸς εἶναι οἱ δίκαιοι τῆς Π.Δ. καὶ οἱ πιστεύοντες εἰς Αὐτόν.

Διὰ τῶν ὄρων τούτων δηλοῦται, ὅτι ὁ Ἄδης-θάνατος ἐξητελίσθη, κατηργήθη, ὡς θρηνῶν ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος εἰς τοὺς ὕμνους τοῦ Ἑσπερινοῦ Μ. Σαββάτου, καὶ «ἐπικράνθη» κατὰ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν καὶ τὴν Κατηχητικὴν εὐχὴν τοῦ Ἱ. Χρυσοστόμου. Τούτου ἕνεκα ὁ Παῦλος ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτὸν λέγει· «ποῦ σου Ἄδῃ τὸ νίκος;» (Α' Κορ. 55, Ὡσηὲ γ', 14). Ἡ κατανίκησις τοῦ Ἄδου (ὡπὸ τοῦ κραταιοῦ καὶ δυνατοῦ ἐν πολέμῳ Κυρίου τῶν δυνάμεων) (Ψαλ. κγ' 8-10) κατεφάνη λαμπρῶς, κατὰ τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα, διὰ τῆς ἐμπορθήσεως καὶ τελείας καταστροφῆς τοῦ ἀπορθήτου ὄχυροῦ τοῦ Ἄδου. Αἱ «χαλκαίαι, σιδηραὶ πύλαι» τοῦ Ἄδου καὶ οἱ ὑποστηρίζοντες αὐτάς «μοχλοὶ κάτοχοι αἰώνιοι» ἐθλάσθησαν, συνετρίβησαν, ἐκονιορτοποιήθησαν, ὡς ψάλλει ὁ Δαμασκηνός, «κατῆλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς (Χριστὲ) καὶ συνέτριψας μοχλοὺς αἰωνίους κατόχους...» (Εἰρμὸς ΣΤ' ὠδῆς).

Οἱ μοχλοὶ ἐνταῦθα συμπεριλαμβάνουν τὸ σύνολον τῆς ὄχυρωσεως τοῦ φρουρίου τοῦ Ἄδου (τρ. 2ον Ε' ὠδῆς).

(Συνεχίζεται)

ΝΙΚ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΙΣ

Θεολόγος - Γυμνασιάρχης

ΠΗΓΗ ΑΓΑΘΩΝ Η ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ

«Ἀνθρωπὸς τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσε πολλοὺς καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεικλημένοις· ἔρχεσθε ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι πάντα· καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες...» (Λουκᾶς ιδ', 15-24).

Ὁ Κύριος εἰς τὴν παραβολὴν αὐτὴν ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ὁ ὁποῖος «ἐποίησεν δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσε πολλοὺς», ἀλλ' οὐδεὶς τῶν κεικλημένων κατεδέχθη νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ δεῖπνον, ἀλλὰ «προφάσει πολλαῖς ἀπέσχον». Φαντάζεται ὁ καθείς τὴν θλίψιν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ οἰκοδεσπότη. Φαντάζεται ἐπίσης καὶ τὴν ἀδιαφορίαν, τὸν κακὸν τρόπον, τὴν ἔλλειψιν τῆς στοιχειώδους εὐγενείας τῶν «κεικλημένων». Ἐκλήθησαν εἰς δεῖπνον καὶ ἠδιαφόρησαν!

Τί συμβαίνει εἰς παρομοίας περιπτώσεις μεταξὺ τῶν κοινωνικῶν ἀνθρώπων; Κατ' ἀρχὴν εὐχαριστοῦνται διὰ τὴν τιμὴν ποῦ τοὺς ἔγινε. Στέλλουν εἰς τὸν οἰκοδεσπότην ἄνθη ἢ δῶρα καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γεύματος φοροῦν τὰ ἐπίσημα ἐνδύματα τῶν, διὰ νὰ τιμήσουν ἀναλόγως τὸν οἰκοδεσπότην.

Ἡ παραβολὴ αὐτὴ τοῦ Κυρίου ἀναφέρεται εἰς τὴν πρόσκλησιν, ὅπως συμμετάσχωμεν τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ἡμεῖς, τὰ τέκνα τοῦ οὐρανίου Πατρὸς, τοῦ οἰκοδεσπότη, τί πράττωμεν; Περὶ τούτου θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ εἰδικὸν κεφάλαιον περὶ τοῦ τρόπου τῆς προσελεύσεώς μας εἰς τὴν Θεῖαν Μετάληψιν. Ἄλλὰ πρὶν προχωρήσωμεν, θὰ σταθῶμεν ὀλίγον εἰς τὴν ὥραιαν ἐκείνην εἰκόνα ποῦ βλέπομεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας: Τὸν λειτουργὸν τοῦ Ὑψίστου ἐξερχόμενον πρὸ τῆς Ὁραίας Πύλης, κρατοῦντα τὸ Ἅγιον Ποτήριον νὰ μᾶς καλῇ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ Κυρίου:

Μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθετε!

Ἐλάχιστοι ἀπὸ τὸ εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα — ἴσως ἓνας ἢ δύο ἡλικιωμένοι —, ἀλλὰ τὰς περισσοτέρας φορές οὐδεὶς προσέρχεται! Καὶ ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς, καταφανῶς ἀπογοητευμένος, διὰ ν' ἀπαγγεῖλῃ τό: «Ὁρθοί, μεταλαβόντες τῶν θείων, ἀγίων, ἀκράντων, ἐπουρανίων καὶ ζωοποιῶν φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, ἀξίως εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ». Ποῖοι μεταλαβόντες; Κανεὶς δὲν εἶναι ἄξιος τῆς μεγάλης αὐτῆς δωρεᾶς; Εἴμεθα τόσο ἀκατάδεκτοι; Μᾶς προσκαλοῦν νὰ γευθῶμεν τοῦ ἄρτου τῆς ζωῆς: «γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι Χρι-

Η ΣΚΕΠΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ*

Στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

Γράφει ὁ Νικόλαος Καβάσιλας:

«*Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ γεννᾶται εἰς τὸν κόσμον αὐτόν. Ἐξελλίσσεται ὁμως καὶ φθάνει εἰς τὴν πλήρη ὠριμότητά της εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Ἐδῶ εἰς τὴν γῆν ὁ Χριστιανὸς πάντοτε ἐπιδιώκει, ἀλλὰ δὲν ἐπιτυγχάνει τὴν τελειότητα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Θὰ τὴν ἐπιτύχη μόνον εἰς τὸν οὐρανόν, ἐὰν φυσικὰ εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀποκτήσῃ τὰ σπέρματα καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Τώρα, πὸν ὁ ἄνθρωπος φέρει ἀκόμη τὴν φθαρτὴν σάρκα, αἰσθάνεται τὴν ἔλξιν πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶναι μάταια καὶ ἁμαρτωλά. Ἡ ἠθικὴ ὁμως φθορὰ δὲν ἠμπορεῖ νὰ κληρονομήσῃ τὴν ἀφθαρσίαν τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτὴν τὴν ἀφθαρσίαν ἐποθοῦσεν ὁ Παῦλος καὶ ἤθελε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, διὰ νὰ εἶναι πάντοτε μαζὶ μὲ τὸν Χριστόν. Εἶναι πολὺ καλύτερον, γράφει τὸ «ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι». Ὅσοι ὁμως φύγουν ἀπὸ τὴν γῆν, χωρὶς νὰ ἐφοδιασθοῦν μὲ τὰς πνευματικὰς δυνάμεις καὶ αἰσθήσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ζωὴν τοῦ οὐρανοῦ, αὐτοὶ θὰ χάσουν τὴν αἰωνίαν μακαριότητα καὶ θὰ κατοικοῦν εἰς τὸν ἀ-*

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 440 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23-24 τεύχους.

στὸς ὁ Κύριος» καὶ ἡμεῖς ἀδιαφοροῦμεν, λέγοντες «ἀγρὸν ἠγόρασα;». Τί ἀπογοήτευσίς διὰ τὸν ὑψιστον οἰκοδεσπότην! Πῶς νὰ ἐξηγήσωμεν, νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν ἀνοίκειον αὐτὴν συμπεριφορὰν;

Θὰ προσπαθήσωμεν κατωτέρω νὰ ἐξετάσωμεν τὸ βασικὸν τῆς χριστιανικῆς πίστεως θέμα, τὴν Θεῖαν Μετάληψιν.

(Συνεχίζεται)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΟΜΙΚΟΣ

θάνατον κόσμον, ὅπως θὰ εὐρεθοῦν τότε, δυστοχεῖς καὶ νεκροὶ πνευματικῶς».

*

Εἶναι δυνατόν ὅμως νὰ υπάρξῃ πνευματικὸς βίος δίχως μυστηριακὴ ζωὴ μέσα στὴν Ἐκκλησία;

Ἐὰν ὁ μὴ θρησκευόμενος ἄνθρωπος ἔχῃ ἀνάγκη ἀπὸ πνευματικὴ ἐπικοινωνία καὶ καταξίωσι, εἶναι δυνατόν νὰ πορευθῇ ὁ χριστιανὸς μέσα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, δίχως τὴ συμμετοχὴ του στὰ Μυστήρια, στὴ θεία Λατρεία καὶ στὶς ἁγιαστικὰς εὐκαιρίας ποὺ αὐτὴ τοῦ προσφέρει; Πῶς μπορεῖ, στ' ἀλήθεια, νὰ ζήσῃ, νὰ ἀναπνεύσῃ ἀκόμα, ἕνας πιστὸς χριστιανός, δίχως τὴ χάρι τῶν Μυστηρίων καὶ τὴν ἐπίγνωσι τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ;

Διαβάζουμε στὸν Ἰωάννη τῆς Κρονστάνδης:
«Ποία εἶναι ἡ ὑποχρέωσις, τὴν ὁποίαν ἔχεις ὡς κοινῶς τῶν ἁγίων Μυστηρίων;

Ἐφείλεις νὰ ζητῆς (τὰ ἄνω, οὗ ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος) καὶ νὰ μὴ σκέπτεσαι περὶ γῆινων, διότι ὁ Χριστὸς ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ νὰ μᾶς ὑψώσῃ εἰς τὸν οὐρανόν)... «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ!». «Ἡμῶν τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει».

Βλέπεις ποῖος εἶναι ὁ τελικὸς σκοπὸς, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἦλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὸν ὁποῖον μᾶς δίδει τὰ Ἅγια Του Μυστήρια — τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του —; Ὁ σκοπὸς εἶναι νὰ μᾶς δώσῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἄς διψάσωμεν νὰ ἀποκτήσωμεν αὐτήν... «Ὅστις πιστεύει εἰς τὸν Σωτῆρα καὶ τρέφεται μὲ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον κάθε ἁμαρτία προξενεῖ ὀδυνηρὸν βάσανον καὶ ταραχὴν καρδίας. Ὅσοι ὅμως δὲν ἔχουν αἰώνιον ζωὴν, πίνουσι τὴν ἀδικίαν, ὅπως τὸ ὕδωρ καὶ ὑποφέρουσι, διότι δὲν ὑπάρχει αἰώνιος ζωὴ εἰς τὰς καρδίας των».

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΕΡΟΥΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

289. Κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον ὁ ἱερεὺς μνημονεύει ἀπὸ τῆς ὥραίας πύλης βλέπων πρὸς τὸν λαὸν ἢ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ βλέπων πρὸς ἀνατολάς; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Β. Σημαντηράκη, Ἀ. Ραμανδάνη καὶ Γ. Φραγκιανάκη).

290. Κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον, ὅταν ἔχωμεν μνημόσυνον, ὁ ἱερεὺς μνημονεύει πρὸ τοῦ δίσκου τῶν κολύβων; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Ὁ. Στιβακτάκη).

291. Ὅταν γίνεται συλλειτουργγον κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον μνημονεύει μόνον ὁ ἀρχιεμανδρίτης ἢ ὅλοι οἱ συλλειτουργγοῦντες ἱερεῖς; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Μ.Β.).

Τὸ θέμα τῆς μνημονεύσεως κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδο μᾶς ἔχει τεθῆ πολλὰς φορές. Ἦδη στίς ἀπαντήσεις στίς ὑπ' ἀριθμ. 10, 11, 70, 230 καὶ 236 ἐρωτήσεις κάμαμε λόγο γιὰ τὴν κατ' ἔθιμο μνημόνευσι ὀρισμένων γενικῶν κατηγοριῶν πιστῶν ἢ καὶ εἰδικώτερα τῶν ὀνομάτων τῶν ζώντων καὶ τῶν τεθνεώτων, τῶν τελούντων τὴν ἀρτοκλασία, τὴν ἰδιωτικὴν λειτουργίαν ἢ τὸ μνημόσυνο κ.λπ. Ἐπανερχόμεθα ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀνωτέρω ἐρωτημάτων γιὰ μία διεξοδικώτερα ἐξέτασι τοῦ ζητήματος, ὑπενθυμίζοντες καὶ ὅσα εἴχαμε σημειώσει στίς ἀνωτέρω ἀπαντήσεις.

Ἡ εἴσοδος τῶν τιμίων δώρων κατ' ἀρχὰς ἐγένετο ἐν σιγῇ, ὅπως τὴν βρῖσκομε στὴν ἀρχαιοτάτη λειτουργίαν τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν. Ὅταν βραδύτερον ἀνεπτύχθη ἡ μεγάλη εἴσοδος καὶ ἐξελίχθη σὲ μεγαλοπρεπῆ λιτανεῖαν, εἰσῆχθη ἡ ψαλμωδία ψαλμοῦ καὶ ἀργότερα τοῦ χερουβικοῦ ὕμνου ἢ ἄλλου τροπαρίου ἀντ' αὐτοῦ γιὰ νὰ καλύπτεται ὁ χρόνος τῆς διαδρομῆς τῆς πομπῆς διὰ μέσου τοῦ ναοῦ. Ὁ διάκονος καὶ ὁ ἱερεὺς ποὺ ἐλάμβαναν μέρος στὴν

λιτανεία δὲν ἔλεγαν τίποτε, ὅπως σήμερα στήν Προηγιασμένη καὶ στίς ἀρχαῖες λειτουργίες τοῦ ἁγίου Ἰακώβου καὶ τοῦ ἁγίου Μάρκου. Ἀργότερα «ἠϋχοντο καθ' ἑαυτούς» ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἢ ἔλεγαν στίχους ψαλμῶν ἢ τροπάρια. Τέλος ἐπεκράτησε νὰ διακόπτεται τὸ χερουβικὸ καὶ νὰ εὐχωνται «μεγαλοφώνως» ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου διήρχοντο «εἰσοδεύοντες». Αὐτὸ μαρτυρεῖται στὰ χειρόγραφα ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος καὶ ἐξῆς. Ἡδὴ εἶχε ἀποκρυσταλλωθῆ καὶ ὁ τύπος τῆς εὐχῆς, «Πάντων ὑμῶν μνησθεῖν Κύριος ὁ Θεός...» ποὺ ἐλέγετο ἐπανειλημμένως καὶ σὲ διάφορες παραλλαγὰς ἀπὸ τὸν διάκονο καὶ τὸν ἱερέα κατὰ τὴν διαδρομὴ τῆς λιτανείας. Ἐξειδίκευσις τῆς γενικῆς αὐτῆς εὐχῆς ἐγένετο, ὅταν παρίστατο ὁ ἡγούμενος στὰς μονὰς («τῆς ἱερωσύνης σου...») ἢ καὶ ἄλλοι ἱερεῖς («τῆς ἱερωσύνης ὑμῶν...») καὶ ἰδίως ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἀρχιερατικῆς λειτουργίας («τῆς ἀρχιερωσύνης σου...»). Μέχρις ἐδῶ ἡ παράδοσις τῶν νεωτέρων χειρογράφων καὶ τῶν ἐντύπων εἶναι σύμφωνος. Ὁμοίως καὶ ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ διάκονος καὶ οἱ ἱερεῖς «περιδραμόντες τὸν ναὸν καὶ ἐπευξάμενοι τῷ λαῷ εἰσέρχονται τὸ θυσιαστήριον, τοῦ ἀρχιερέως πάντες ὑπερευχόμενοι, ὅτε οὐχ ἑτέρας εὐχῆς, ἀλλὰ τῆς βασιλείας μέμνηται τοῦ Θεοῦ» («Ερμηναία....77»).

Ἡ ἐπέκτασις τοῦ μνημοσύνου ἤρχισε, καθὼς φαίνεται, ἀπὸ τὴν ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν. Ὁ ἀρχιερεὺς δὲν εἰσώδευε, ἀλλὰ ὑπεδέχετο τὰ ἅγια στὴν ὥραϊα πύλη καὶ τὰ ἀπέθετε στὸ θυσιαστήριον. Τὰ χειρόγραφα δὲν μαρτυροῦν ἀν ἔλεγε τίποτε ὁ ἀρχιερεὺς. Εἶναι ὅμως πολὺ πιθανόν, ὅτι θὰ ἀνταπέδιδε τὴν ἱερά φιλοφρόνησι τοῦ διακόνου καὶ τοῦ ἱερέως καὶ ἴσως ἐπανελάμβανε καὶ αὐτὸς τὴν γενικὴν πρὸς τὸν λαὸν εὐχὴν, τὸ «Πάντων ὑμῶν...». Δὲν θὰ ἦταν δύσκολο στὴν μνημόνευσι αὐτὴ νὰ προστεθοῦν καὶ ὁ πατριάρχης, ἡ σύνοδος, οἱ βασιλεῖς καὶ βαθυμηδὸν καὶ ἄλλες κατηγορίες πτωτῶν ἢ κατ' ὄνομα ζῶντες ἢ τεθνεῶτες. Γιὰ νὰ ὑπάρξῃ δὲ κάποια ἀντιστοιχία, ἐχωρίσθη τὸ μνημόσυνον τῶν ζώντων, κατὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ δισκαρίου, ἀπὸ τὸ μνημόσυνον τῶν τεθνεώτων, κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ἁγίου ποτηρίου. Ἡ τάξις αὐτὴ περιγράφεται στὰς τυπικὰς διατάξεις τῆς ἀρχιερατικῆς λειτουργίας· ἀλαμβάνει αὐτὸν (τὸν ἅγιον δίσκον) ἀνὰ χεῖρας καὶ μνημονεῖ τῶν ζώντων... καὶ παραλαμβάνει (τὸ ἅγιον ποτήριον) ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ (τοῦ ἱερέως) καὶ... μνημονεῖ τῶν τεθνεώτων» («Ἱεροτελεστικὸν Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως Χρυσόστομου, Ἀθῆναι 1948, σελ. 257). Στὸ Ἀρχιερατικὸν ἢ μνημόνευσις παρέμεινε στὴν ἀρχαία λιτὴ μορφή. «Πάντων ὑμῶν καὶ πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν μνησθεῖν... Τῆς ἱερωσύνης ὑμῶν καὶ τῆς διακονίας

σου μνησθείη... Πάντων τῶν ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως ζωῆς αἰωνίου μνησθείη...» (Ἀρχιερατικόν, ἔκδ. τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἐν Ἀθήναις 1971, σελ. 20), στήν πράξι ὁμως γνωρίζομε ὅτι σήμερον εἶναι κατὰ πολὺ ἀναλυτικωτέρα. Ἡ φυσικὴ στάσις τοῦ ἀρχιερέως εἶναι μὲ τὸ μέτωπο πρὸς τὸν λαόν, ἐφ' ὅσον ἀπὸ τῆς ὠραίας πύλης ὑποδέχεται τὰ ἄγια.

Ἀπὸ τὴν ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν ἡ μνημόνευσις μετεπήδησε κατ' ἀρχὰς στὰ ἱερατικὰ συλλειτουργία καὶ ὕστερα καὶ στήν ἀπλῆ ἱερατικὴν λειτουργίαν. Ὅτι αὐτὸ εἶναι κάτι τὸ μὴ εὐτακτο, τὸ ἐγράψαμε ἐπανειλημμένως. Οὔτε ἀπὸ τὰ χειρόγραφα μαρτυρεῖται οὔτε καὶ ἀπὸ τὰ ἐντυπα, παλαιὰ καὶ νεώτερα. Πρέπει νὰ εἰσῆχθη περὶ τὸ τέλος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος. Τὰ ἱερατικὰ συλλειτουργία εἶναι ὁ ἐνδιάμεσος σταθμὸς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἰσέρχονται στήν ἱερατικὴν λειτουργίαν ἀρχιερατικὰ ἔθιμα. Τότε ἡ θεία λειτουργία τελεῖται λαμπρότερον καὶ εἶναι ἐπόμενον νὰ δανείζεται πανηγυρικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ἀρχιερατικὴν πράξιν, ἰδίᾳ ὅταν προσεζάρχουν ἀρχιμανδριῖται— ἡγούμενοι μονῶν, ἢ κληρικοὶ ποὺ ἔχουν διοικητικὰ ἀξιώματα στὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας. Αὐτὸ μέχρι τινὸς εἶναι κανονικό. Οἱ ἡγούμενοι καὶ οἱ ἄλλοι ὀφφικιοῦχοι κληρικοὶ ἔχουν ἀρχιερατικὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα ἐκδηλοῦνται καὶ στὰ ἄμφια καὶ στὰ ἄλλα διακριτικὰ τῆς ἀρχιερατικῆς κατ' ἀρχὴν μόνον ἀξίας, καὶ κατὰ τὴν τέλεσι τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Ἔτσι π.χ. φοροῦν ἐπιγονάτιο καὶ σταυρόν, κρατοῦν ποιμαντικὴν ράβδον, ἢ φέρουσιν καὶ μίτρα κατὰ τόπους, ψάλλεται κατὰ τὴν λειτουργίαν τῶν ἡ ἀρχαία φήμη τῶν βασιλέων («Κύριε, σῶσον τοὺς εὐσεβεῖς» ἢ «τοὺς βασιλεῖς») καὶ ἡ φήμη τῶν, τελοῦν κατ' ἀρχιερατικὴν παραχώρησιν ἐγκαίνια κ.λπ. Στὴν θεία λειτουργίαν κατὰ τὰ συλλειτουργία ἔχει ἐπισημῶς ἐπικρατήσει ἡ ψαλμωδία τοῦ εἰσοδικιοῦ, τῶν ἀπολυτικίων καὶ τοῦ τρισαγίου καὶ τείνει νὰ γενικευθῇ ἢ θυμιάσις μετὰ τὴν μικρὰ εἴσοδο καὶ ἡ μνημόνευσις κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδο. Εἶναι δύσκολο νὰ ὀρισθῇ ἓνα κριτήριον, βάσει τοῦ ὁποῖου νὰ κρίνη κανεὶς μέχρι ποῦ ἐπιτρέπεται καὶ μέχρι ποῦ πρέπει νὰ σταματήσῃ ἡ ἀπομίμησις τῆς ἀρχιερατικῆς πράξεως.

Στὴν ἀπλῆ ἱερατικὴν λειτουργίαν μπορούμε νὰ εἰμεθα πιὸ κατηγορηματικοί. Ἐφ' ὅσον ἡ ἀρχαία καὶ ὀρθὴ τάξις, ποὺ μαρτυρεῖται ἀπὸ ὀλόκληρον τὴν γραπτὴν λειτουργικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν γνωρίζει μνημόνευσιν κατὰ τὴν μεγάλην εἴσοδο, δὲν πρέπει νὰ γίνεσθαι. Ὑπάρχουσιν καὶ πρακτικοὶ λόγοι ποὺ τὸ ἐπιβάλλουσιν, ὅπως ἡ παράταξις τῆς εἰσόδου, ἡ ἐξειδικεύσις τῆς προσφορᾶς τῆς θείας λειτουργίας σὲ ὀρισμένα μόνον πρόσωπα, τὰ τυχόν λάθη ποὺ πα-

ρατηροῦνται μερικὲς φορές. Ἐπομένως, γιὰ νὰ ἀπαντήσωμε ἀπ' εὐθείας στὰ ἐρωτήματα, δὲν θὰ μνημονεύσῃ ὁ ἱερεὺς ἐστραμμένως πρὸς τὸν λαόν, οὔτε στὸ μέσον τοῦ ναοῦ, οὔτε πρὸ τοῦ δίσκου τῶν κοιλύβων. Μνημόνευσις ὀνομάτων θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ ἀνεκτὴ μόνο σὲ ἰδιωτικὲς λειτουργίες κατὰ τὶς καθημερινὲς καὶ τοῦτο κατ' οἰκονομίαν. Τὰ ὀνόματα τῶν πιστῶν μνημονεύονται στὴν ἁγία πρόθεσι, στὴν ἐκτενῆ καὶ στὰ δίπτυχα. Παρέλκει καὶ τετάρτη μνημόνευσις κατὰ τὴν μεγάλη εἴσοδο.

Στὰ συλλειτουργία; Καὶ ἐδῶ ἡ μνημόνευσις δὲν δικαιώνεται ἀπὸ τὴν γραπτὴ μας παράδοσι. Ὁ ἀρχιερεὺς δὲν εἰσοδεύει, ἀλλὰ ὑποδέχεται τὰ δῶρα. Ὁ προεξάρχων τοῦ συλλειτουργοῦ εἰσοδεύει καὶ εὐχεταὶ καθ' ὁδόν. "Ἄς δεχθοῦμε πρὸς στιγμὴν τὰ γινόμενα ὡς καλῶς ἔχοντα. "Ἄν συλλειτουργῆ καὶ διάκονος, θὰ μνημονεύσῃ μόνον ὁ πρῶτος πού θὰ κρατῆ τὸ ἅγιο ποτήριον. "Ἄν ὅμως, ὅπως καμμία φορὰ συμβαίνει, δὲν συλλειτουργῆ διάκονος καὶ τὸν δίσκο κρατῆ ἱερεὺς; Δὲν θὰ πρέπει τότε νὰ μνημονεύσῃ αὐτὸς τοὺς ζῶντας κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἀρχιερατικὴν πράξιν; Αὐτό, νομίζω, ὅτι θὰ ἦτο δίκαιο. Τὸ εὐτακτὸ ὅμως εἶναι νὰ ἀρκεσθοῦν καὶ οἱ δύο στὸ ἀρχαῖο καὶ περιληπτικὸ «Πάντων ὑμῶν....».

Φ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Λόγω μεγάλης ἐλλείψεως χάρτου, εἴμεθα ἡναγκασμένοι, ὅπως παύσωμεν χορηγοῦντες παντὸς εἴδους ἀνάτυπα ἐκ τῶν δημοσιευομένων ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς Περιοδικοῖς ἄρθρων, πλὴν τῶν ἐν τῇ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» δημοσιευομένων ἐπιστημονικῶν μελετῶν, εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῶν ὁποίων θὰ δίδωμεν ἑκατὸν (100) καὶ μόνον ἀνάτυπα. Συγχρόνως εἴμεθα ἡναγκασμένοι, ὅπως περιορίσωμεν μέχρι τοῦ κατωτάτου δυνατοῦ ὁρίου τὰς σελίδας τῶν Περιοδικῶν μας.

Ἐκ τῆς Διευθύνσεως

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

ΤΑ ΠΟΔΙΑ ΤΟΥ ΠΑΓΩΝΙΟΥ

Τὸ νὰ νοιώθῃ κανεὶς ὅτι ἀνήκει στὴν Ἐκκλησία, εἶναι ἢ πιὸ μεγάλη χαρὰ πὺ μπορεῖ νὰ δοθῇ στὴν ἀνθρώπινη καρδιά. Τὸ νὰ ἀνήκῃς στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ξεπερνᾷ κάθε ἄλλη τιμὴ καὶ δόξα.

Θαμπὰ καὶ φθηνὰ πράγματα εἶναι ὅλα τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ ὕψιστο, γλυκύτερο καὶ φωτεινότερο ἀγαθό. Ἦδη, μέσα στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἐκφράζεται μὲ περιπάθεια ἢ ἐπιθυμία του. «Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι· εἰς οἶκον Κυρίου πορευσόμεθα» (Ψαλμ. ρκα' 1). Καὶ ἡ ἴδια φωνὴ ὀνομάζει αὐτὴ τὴ χαρὰ: «τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ Κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν» (κβ' 6).

Τὶ ἀσύγκριτο προνόμιο τὸ ὅτι ἀπὸ τὶς νηπιακές μας ἡμέρες εἴμαστε μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ! Τὶ δωρεὰ τὸ ὅτι βρισκόμαστε ἀπὸ τώρα μέσα στὴ θεία του βασιλεία! Τὸ χρωστᾶμε στὴν ἀπέραντη ἀγάπη του γιὰ μᾶς. Πρὶν μᾶς φέρῃ στὴν ὑπαρξη, πρὶν ἀπὸ τοὺς αἰῶνες, εἴμαστε δικοὶ του, γνῶριμοὶ του, ἀγαπημένοι του. Γιατὶ ἡ Ἐκκλησία του εἶναι μιὰ οἰκονομία ἀγάπης, πὺ μπορεῖ μὲν νὰ ἔγινε ἀπτὴ μέσα στὴν Ἱστορία, «ἐν χρόνῳ», ὅμως ἀνέκαθεν ὁ Θεὸς τὴν ἤθελε καὶ ποτὲ δὲν θὰ ἔχῃ τέλος. «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθησαν», εἶναι «οἰκεῖοι» τοῦ Θεοῦ. «κληρονόμοι» τῆς χάρις του. Γι' αὐτοὺς ὁ Πατέρας ἔστειλε τὸν Υἱὸ του στὸν κόσμο, μετὰ τὴν παρακοὴ τῶν πρωτοπλάστων. Γι' αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα ἐπεδήμησε στὴ γῆ. Γι' αὐτοὺς ἡ Ἐδὲμ ἄνοιξε τὶς πύλες τῆς.

Ἔχεις τὸ αἶσθημα ὅτι εἶσαι οἰκεῖος τοῦ Θεοῦ; Ἄν τὸ ἔχῃς, ὑπάρχει μέσα σου τὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα. Εἶσαι, στὴ νοητὴ οἰκοδομὴ τῆς, «λίθος ζῶν». Ἦ δύναμη τοῦ Κακοῦ, μεγάλη καὶ φοβερή, προσπαθεῖ νὰ σὲ ἀποσπάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ. Ἀλλὰ χάρη σ' αὐτὸ τὸ αἶσθημα, τίποτε δὲν θὰ κατορθώσῃ. Γιατὶ ἡ προσκόλλησι στὸν Κύριο εἶναι μιὰ δύναμη ἄπειρα μεγαλύτερη. «Υἱοὶ ἔστε Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν» (Δευτερ. ιδ' 1).

Τὸ χρωστοῦμε στὴν Ἁγία Τριάδα. Ἰδιαιτέρα ὅμως στὸ δεῦτερο πρόσωπό τῆς, τὸν Κύριο Ἰησοῦ. «Ὁ τε ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες. Δι' ἦν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελ-

φοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε... Καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός» (Ἐβρ. β' 11-13).

Ἐκεῖνος ποὺ «πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν» (Ἰω. α' 3), μᾶς ἐπανάφερε στὴν κοινω- νία τῆς Ἁγίας Τριάδος. Πραγματοποιώντας μὲ τὴ σάρκωση, τὸν σταυρὸ καὶ τὴ ζωνφόρο του Ἀνάσταση ὅ,τι ἦταν ἡ προαι- ώνια βουλή τῆς ἀγάπης τοῦ Πατέρα του, μᾶς ξανάκανε παιδιά τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδελφούς δικούς του. Ποιὰ ἄλλη συγγένεια εἶναι ἀνώτερη; Καὶ ποιὰ εὐγένεια ποθητότερη;

Αὐτὴ εἶναι ἡ χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀθάνατη αἴγλη της

Στὴν Ἁγία μας Ὁρθοδοξία, βιώνουμε αὐτὴ τὴ μεγάλη καὶ ἀνεκλάλητη ἀλήθεια βαθείᾳ, ἀγνά, πηγαία. Ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλη- σία τοῦ Χριστοῦ, στὴν ἀμώμητη παράδοσή της, διακρατεῖ τὸ καθαρὸ εὐαγγελικὸ πνεῦμα. Ἔτσι, τίποτε ἀπὸ τὴν οὐσία αὐτοῦ τοῦ πνεύματος δὲν παραθεωρεῖται, δὲν μένει ἀβίωτο καὶ ἀνεκδή- λωτο. Στὴν Ὁρθοδοξία, ὅλα εἶναι λοιπὸν φῶς καὶ χαρὰ. Ὅλα ζεσταίνουν τὴν ψυχὴ στὴ θαλπωρὴ τῆς θείας οἰκειότητος. Ὅλα διαλαλοῦν τὸ «καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ», ὅπως καὶ στὴν Ἁγία Γραφή.

Ζώντας στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας, ζοῦμε στὴ βε- βαιότητα ὅτι εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ κατὰ χάρι. Λατρεύουμε ἓνα Θεὸ Πατέρα. Καὶ τὸν μονογενῆ Υἱὸ του σὰν ἀδελφό. Καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα σὰν ἀγάπη καὶ ζωή, ποὺ μᾶς κρατεῖ μέσα στὴν ἄκτιστη ἐνέργεια τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Ἄλλὰ αὐτὴ ἡ χάρι δὲν θέλει νὰ μένη χωρὶς τὴ δική μας ἀνταπόκριση. Ὁ Θεός «πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς» (Α' Ἰω. δ' 19). Ὑπολήπτεται ὅμως πολὺ τὸ πλάσμα του. Καὶ θέλει καὶ ἀπ' αὐτὸ ἀγάπη. Ἀγάπη στὴν καρδιά, ἀλλὰ καὶ ἀγάπη στὰ ἔργα.

Γιὰ νὰ εἶσαι παιδί τοῦ Θεοῦ, δὲν ἀρκεῖ ὅτι Ἐκεῖνος σὲ ἀγα- πᾷ σὰν Πατέρα. Πρέπει καὶ σὺ νὰ τὸν ἀγαπᾷς. Πῶς θὰ τοῦ τὸ ἀπαδείξῃς; Μὰ μὲ τι ἄλλο παρὰ μὲ πίστη φλογερὴ καὶ βίο σύμ- φωνο μὲ τὸ θεῖο θέλημα;

Καὶ αὐτὸν τὸν βίο μᾶς δίδαξε ὁ Χριστός. Αὐτὸν τὸν βίο μᾶς προβάλλουν καὶ οἱ Ἀπόστολοί του καὶ οἱ λοιποὶ Ἅγιοι. Οἱ Μάρτυρες, οἱ Ὅσιοι, οἱ Δίκαιοι. Ὅλοι ὅσοι, στὰ πράγματα καὶ ὄχι μόνο στὰ λόγια, ἀπέδειξαν ὅτι «ἔλαβον» τὸν Χριστὸ καὶ ἔτσι «ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι» (Ἰω. α' 12).

Εἶναι ὥραϊο νὰ ἀναλογίζεται κανεὶς τί ἔλαβε ἀπὸ τὸν Θεό. Ἄλλὰ ἄλλο τόσο ὥραϊο εἶναι, καὶ συνάμα πολὺ ὠφέλιμο, νὰ πη- γαίνῃ ὁ νοῦς του στὶς δικές του ἀτέλειες. Νὰ ἔχη δηλαδή «καρ-

δίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην» (Ψαλμ. ν' 19). Νὰ τελῆ σὲ διαρκῆ μετάνοια καὶ ἀνάνηψη. Νὰ εἶναι ἀκόρεστος ὁ πόθος του γιὰ τὴν ἀρετὴν, πρόθυμα ἢ ψυχῇ του νὰ μέμφεται τὸν ἑαυτὸ της.

Σ' ἓνα ἀρχαῖο, χαριτωμένο κείμενο, ποῦ ἀποδίδεται στὸν Ἅγιο Ἐπιφάνιο, ἐπίσκοπο Σαλαμῖνος τῆς Κύπρου, καὶ φέρει τὸν τίτλο, «Φυσιολόγος», διαβάζουμε: «Τὸ παγῶνι ἀγαπᾷ πολὺ τὴν τέρψη. Εἶναι πανέμορφο στὸ κορμὶ καὶ στὰ φτερά. Σὰν περπατᾷ, ἀγάλλεται γιὰ τὴν ὁμορφιά του, μὰ σκύβει καὶ τὸ κεφάλι καὶ κοιτάζει χαμηλά. Καὶ σὰν δῆ τὰ πόδια του, ξεφωνίζει ἄγρια, σὰν νὰ λέγῃ ὅτι αὐτὰ εἶναι ἄσχημα μπροστὰ στὸ ἄλλο του σώμα. Καὶ σύ, λογικὲ ἄνθρωπε, βλέποντας τὰ χαρίσματά σου, νὰ τέρπεσαι καὶ νὰ ἀγάλλεσαι. Μὰ σὰν δῆς τὰ πόδια σου, ἤγουν τὰ ἀμαρτηματά σου, ξεφώνισε καὶ κλάψε μπροστὰ στὸν Θεὸ καὶ ἴμνησε τὴν ἀμαρτία ὅπως τὸ παγῶνι τὰ πόδια του, γιὰ νὰ φανῆς ἄξιος ἐνώπιον τοῦ νυμφίου Χριστοῦ» («Κιβωτός», Α' 1952, σ. 31).

Εἶναι τὸ λεγόμενο ἀπὸ τοὺς Πατέρες «χαροποτὸν πένθος». Μὲ τὴ μετάνοια καὶ τὴ λύπη της, φανερώνουμε πόσο λαχταρᾷμε νὰ ζοῦμε σὰν γνήσια παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. **Β. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ**

= Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α =

Κ. Γ. Μπόνη, Καθ. τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων, ἡ καλουμένη Β' Ἐπιστολὴ Κλήμεντος Ρώμης πρὸς Κορινθίους.—**Ἐπίκαιρα**.—**Κ. Γ. Μπόνη**, Τὸ περιοδικὸν «Ἐφημέριος». — **Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου**, Καθ. τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν, Λόγος πρὸς Φοιτητὰς τῆς Θεολογίας γιὰ τὴν ἑναρξί τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους καὶ γιὰ τὸ μνημόσυνο τῶν θυμάτων τοῦ Πολυτεχνείου. — **Μητροπ. Δράμας Διονυσίου**, Ὠδῖνες θανάτου. — **Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου**, Ὁ μοναχικὸς βίος εἰς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα. — **Ἀρχιμ. Ἀμβροσίου Γ. Λενῆ**, Τὸ Ὑπέρλαμπρον Ἄστρον. — **Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Καθρεπτιδίου**, Χριστιανισμὸς καὶ ἐργασία. — **Ἀρχιμ. Τιμοθέου Σ. Τριβιζᾶ**, Ἐκκλησία καὶ τουρισμός. — **Ι. Κ.**, Τὸ διπλάσιον χάρισμα. — **Πρεσβ. Ἀντ. Ἀλεξιβιζοπούλου**, Ἐνοριακὰ, Προσκλητήριον Διακονίας. — **Πρεσβ. Κωνστ. Πλατανίτου**, «Ἐορτολόγιον». — **Ἰ. Σύνδεσμος Ἀρχιεπισκοπῆς**. — **Γ. Π. Πατρώνου**, Ἐκκλησία καὶ κόσμος. — **Νικ. Παπαμιχαλάκι**, Ἐσχατολογία καὶ δύναμις τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος κατὰ τὸν Κανόνα τοῦ Πάσχα. — **Ἀνδρέου Νομικοῦ**, Πηγὴ ἀγαθῶν ἢ Μετάληψις. — **Δημ. Φερούση**, Ἡ Σκέπη τοῦ κόσμου. — **Φ.**, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Τὰ πόδια τοῦ παγωνιοῦ.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασίου 1, Ἀθῆναι 140. Προϊστάμ. Τυπογρ. Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 787978.